

Onderwijsagenda

Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl in en rondom de school

‘Voor, door en met de scholen’

2012-2016

Datum	29 oktober 2012
Status:	Definitief
Opdrachtgever:	Ministerie van OCW Ministerie van VWS
Onder redactie van:	Hester van der Putten (PO-Raad), Hélène van Oostrom (VO-raad), Jan Faber (MBO Raad).
Contactadres:	MBO Diensten Houttuinlaan 6 3447 GM Woerden

Inleiding

Voor u ligt de 'Onderwijsagenda Sport, Bewegen en Gezonde Leefstijl in en rondom de school' (hierna te noemen Onderwijsagenda SBGL) opgesteld door de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad in opdracht van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap & Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹. De Onderwijsagenda SBGL is bedoeld voor het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), (voortgezet) speciaal onderwijs (vso) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

De sectorraden onderschrijven middels de Onderwijsagenda het belang van sport, bewegen en gezonde leefstijl in (en rondom) het onderwijs. De verschillende aspecten van een gezonde leefstijl, zoals Sport en Bewegen, Voeding, Alcohol, Drugs en Seksualiteit, zijn namelijk belangrijk voor het presteren en voor het welbevinden van kinderen en jongeren, zowel op korte als op langere termijn. Het onderwijs kan en wil daaraan, als ketenpartner in activiteiten voor kinderen en jongeren, graag zijn specifieke bijdrage leveren. Aandacht voor een gezonde leefstijl en onderwijs horen bij elkaar en versterken elkaar. Als aangrijpingspunt zal sport en bewegen gebruikt worden, dit is voor de meeste kinderen en jongeren leuk om te doen en levert een belangrijke bijdrage aan de motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling en de gezondheid van kinderen en jongeren. Dit kan leiden tot betere schoolprestaties en minder uitval (Bos & Paulussen, 2010).

Het VU Medisch Centrum in Amsterdam en de Rijksuniversiteit Groningen hebben een rapport uitgebracht over de lange termijneffecten van beweging (Visscher, Hartman & Elferink-Gemser, 2011). De onderzoeken tonen aan dat er een positieve relatie bestaat tussen lichaamsbeweging en leerprestaties. Fitte kinderen en leerlingen die fit en sportief vaardig zijn, scoren hoger op leeraspecten als taakgerichtheid, planning, aandacht en probleemoplossend vermogen. Sportende kinderen die lid van een sportvereniging zijn, blijven minder vaak zitten dan niet of weinig sportende kinderen. Daarnaast behalen kinderen die hoger scoren op testen van balvaardigheid, een betere CITO-rekenscore dan hun klasgenoten (Visscher et al., 2011). Daarbij zorgt lidmaatschap van een sportvereniging voor aantoonbaar duurzame sportbeoefening. Jong geleerd is oud gedaan. Het op jonge leeftijd leren sporten geeft een 3,5 keer grotere kans dat zij ook op oudere leeftijd blijven sporten (Raitakari, 1994; Trudeau & Shephard, 2005).

Kortom; genoeg redenen om als sectorraden de handen ineen te slaan en in nauwe samenwerking met o.a. het CGL en de #Jeugdimpuls, NOC*NSF, KVLO, VSG, NISB, GGD Nederland, Landelijke thema-instituten, projectgroep combinatiefuncties onderwijs, Gemeenten, en andere (nog aan te wijzen) landelijke partners te werken aan de onderstaande ambitie:

Het stimuleren van scholen om te komen tot schoolbeleid voor sport, bewegen en een gezonde leefstijl, leidend tot kwantitatieve en kwalitatieve toename van sport, bewegen en gezond leefstijlaanbod in en rondom de school.

Doordat er meerdere initiatieven, samenwerkingsverbanden, impulsen en convenanten zijn op het gebied van SBGL (zie bijlage 2), waarin vele partijen vertegenwoordigd zijn, biedt dit kansen op een bredere verbinding. Op 4 en 21 juni 2012 hebben er twee voorbereidende werksessies plaatsgevonden met een tweeledig doel:

- De concrete inhoud van de Onderwijsagenda vormgeven;
- De gezamenlijk gedragen ambitie verkennen om de diverse opdrachten vanuit de ministeries rondom SBGL met elkaar te verbinden en de gedachten te toetsen om te werken aan een blauwdruk voor een ketenaanpak rondom deze thema's in de onderwijssector.

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2012/04/13/kamerbrief-over-sport-bewegen-en-gezonde-leefstijl-in-en-rond-het-onderwijs.html>

In de Onderwijsagenda SBGL is rekening gehouden met de uitkomsten van de werksessies, het landelijk beschreven beleid, diverse nota's en wetten waarin ambities, maatregelen en doelen staan beschreven die bijdragen aan meer sport- en beweegparticipatie en een gezondere leefstijl onder de jeugd. Daarnaast zijn de aanbevelingen en succesfactoren vanuit het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs meegenomen in het projectvoorstel. Dit alles om op een efficiënte en eenduidige manier het onderwijs te bedienen.

Het projectvoorstel beschrijft achtereenvolgens de ambitie, aanleiding/ behoefte uit de sector, doelstelling en sectorspecifieke subdoelstellingen, activiteiten, monitoring, organisatie en structuur, begroting en planning.

De sectorraden streven er gezamenlijk, en in nauwe samenwerking met andere actoren, naar om de genoemde doelstelling in de periode 2012-2016 waar te maken.

Namens de PO-Raad, VO-raad, en MBO Raad,

Sjoerd Slagter
Voorzitter

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Samenvatting.....	5
1. Aanleiding Onderwijsagenda SBGL	7
1.1 De sector primair onderwijs (po).....	8
1.2 De sector voortgezet onderwijs (vo)	10
1.3 De sector middelbaar beroepsonderwijs (mbo):	14
2. Doelstelling Onderwijsagenda SBGL.....	18
2.1 Gezamenlijke doelstelling.....	18
2.2 Subdoelen sector primair onderwijs	19
2.3 Subdoelen sector voortgezet onderwijs.....	20
2.4 Subdoelen sector middelbaar beroepsonderwijs	21
3. Activiteiten per sector	23
3.1 Primair onderwijs	23
3.2 Voortgezet onderwijs	24
3.3 Middelbaar beroepsonderwijs	26
3.3.3 Micro-niveau: de docent	27
4. Landelijke afstemming	29
5. Monitoring en evaluatie	31
6. Organisatiestructuur	32
6.1 Servicepunt.....	32
6.2 Kernteam	32
6.2.1 <i>Projectleider</i>	35
6.2.2 <i>Medewerker sectorraden</i>	35
6.2.4 <i>Regionale schoolondersteuners</i>	40
7. Projectsubsidie voor scholen.....	41
7.1 Beoordelingsprocedure	41
8. Ondersteuningsorganisatie	43
8.1 Communicatie	43
8.2 Financiën	43
8.3 Secretariaat	43
9. Begroting	44
Bijlage 1: Literatuuroverzicht	45
Bijlage 2: landelijke initiatieven.....	46

Samenvatting

De 'Onderwijsagenda Sport, Bewegen en Gezonde Leefstijl in en rondom de school' (hierna te noemen Onderwijsagenda SBGL) is opgesteld door de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad in opdracht van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap & Volksgezondheid, Welzijn en Sport². De Onderwijsagenda SBGL is bedoeld voor het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), (voortgezet) speciaal onderwijs (vso) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo). De Onderwijsagenda SBGL beslaat een periode van 4 jaar.

Doel

Doel van de Onderwijsagenda SBGL is het stimuleren van scholen om te komen tot schoolbeleid met betrekking tot sport, bewegen en een gezonde leefstijl, leidend tot kwantitatieve en kwalitatieve toename van sport, bewegen en gezond leefstijlaanbod in en rondom de school. Sport en bewegen, maar ook andere aspecten van een gezonde leefstijl, zijn namelijk belangrijk voor het presteren en voor het welbevinden voor kinderen en jongeren en kan leiden tot betere schoolprestaties en minder uitval.

Sectoroverstijgende doelstellingen

De Onderwijsagenda SBGL is nadrukkelijk een sectoroverstijgende agenda met gezamenlijke ambities. De gezamenlijke –sectoroverstijgende- doelstellingen van de Onderwijsagenda SBGL richten zich op een substantiële uitbreiding van het aantal (po-, vo-, en mbo-)scholen in Nederland dat een gericht Gezonde School-beleid heeft. Dit resulteert in 2016 in het uitreiken van minimaal 850 vignetten Gezonde school. Daarnaast is de ambitie dat er in 2016 sprake is van een uitgewerkte doorlopende leerlijn Gezonde leefstijl met bijbehorend leermiddelen- en leerlingvolgysteemadvies. Doordat er meerdere initiatieven, samenwerkingsverbanden, impulsen en convenanten zijn op het gebied van SBGL, waarin vele partijen vertegenwoordigd zijn, biedt de sectoroverstijgende onderwijsagenda kansen op een bredere verbinding. Het streven is erop gericht dat er in 2016 sprake is van een samenhangend landelijk beleid en samenhangende aanpak voor scholen op het gebied van een gezonde leefstijl. Koppeling van de Onderwijsagenda SBGL aan andere initiatieven zoals #Jeugdimpuls, buurtsportcoaches, convenant Gezond Gewicht e.d. vergroot naar verwachting de impact van de Onderwijsagenda SBGL.

Sectorspecifieke doelstellingen

Om recht te doen aan de eigenheid van elke leeftijdsfase en het verschil in ondersteuningsbehoefte, problematiek en schaalgrootte zal de 'aanvliegroute' tussen po, vo en mbo scholen verschillen. De behoeftes en vragen van de scholen staan echter altijd centraal: de Onderwijsagenda SBGL is er een voor, door en met de scholen.

In het po wordt het fundament gelegd voor sport, bewegen en gezonde leefstijl. De focus voor de po-sector ligt op verbreding van de inhoud en kwaliteit van de lessen, professionalisering van onderwijsgevenden en verbetering van de randvoorwaarden die invloed hebben op het leefstijlgedrag van de leerlingen. In samenwerking met de #Jeugdimpuls zet de Onderwijsagenda SBGL in op interventies die zich in de praktijk bewezen hebben. De Onderwijsagenda SBGL zal ook verbinding zoeken met het Convenant Gezond Gewicht en het Programma Sport en Bewegen in de Buurt en meer specifiek daarbij de inzet van de combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches. Speciale aandacht gaat uit naar wijken, gemeenten en scholen waar de sportparticipatie (zeer) laag is. De Onderwijsagenda SBGL in het po zet sterk in op het partnerschap tussen onderwijs, sport, gezonde leefstijl en publiek-private samenwerking, gericht op een duurzaam en gezond schoolbeleid. De middelbare schoolperiode is een kwetsbare periode waarbij jongeren minder gaan bewegen en gaan experimenteren met onderdelen van de leefstijlthema's. De inzet voor het vo is om jongeren te

² <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2012/04/13/kamerbrief-over-sport-bewegen-en-gezonde-leefstijl-in-en-rond-het-onderwijs.html>

verleiden om meer te gaan sporten en bewegen en zo te bewerkstelligen dat meer jongeren aan de beweegnorm voldoen. De focus in het vo ligt daarbij op de beroepsgerichte leerwegen in het vmbo en het praktijkonderwijs. Het project 'Vmbo in beweging' heeft laten zien dat met een gericht sport- en beweegaanbod het aantal inactieve leerlingen substantieel kan dalen. Uitbreiding van het schoolsportaanbod en nauwe samenwerking met sportverenigingen is daarbij essentieel. Ook zet de Onderwijsagenda SBGL in op professionalisering, niet alleen van vakleerkrachten maar ook van lokale en regionale professionals. Verder is de ambitie dat in 2016 alle vo-scholen over een gezond voedingsaanbod beschikken.

De sportdeelname onder jongeren in het mbo is laag en neemt af. In het mbo is sinds enkele jaren - vanuit het beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs- weer gerichte aandacht voor onderwijs in de thema's bewegen en gezonde leefstijl. Dit moet leiden tot meer en beter onderwijs in deze thema's. In het beroepsonderwijs is ook het perspectief van de werkgever van belang met aspecten als inzetbaarheid, veiligheid en Arbo. De focus in het mbo ligt op het vergroten van het bewustzijn van de bestuurders van mbo-instellingen van de positieve effecten van bewegen en een gezonde leefstijl voor de student, de medewerkers, school en maatschappij en het verder implementeren van de 5% norm binnen de doelen van vitaal burgerschap.

Activiteiten

Voor alle sectoren worden op drie niveaus activiteiten ondernomen. Op zowel het niveau van de individuele docent, het schoolniveau als het bestuurlijk niveau moet de Onderwijsagenda SBGL leiden tot een meer integraal en effectiever beleid. Voor deze drie actoren geldt dat zij ieder in hun eigen domein een grote invloed kunnen hebben op het stimuleren van dit gedrag bij kinderen en jongeren. Uiteindelijk moeten de doelstellingen die op de drie afzonderlijke niveaus zijn geformuleerd bijdragen aan een gericht schoolbeleid op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl. Naast het aanbieden van aanbod gerichte activiteiten kunnen de scholen ook een vraaggerichte financiële ondersteuning aanvragen bij het servicepunt.

Organisatie

Binnen elke sectorraad wordt een verantwoordelijke medewerker aangesteld die samen met de projectleider en één van de voorzitters van de raden verantwoordelijk is voor de uitvoering van de sectorspecifieke activiteiten. Voor specifieke aandachtsgebieden komen landelijke experts. Deze worden zoveel mogelijk gerekruteerd van organisaties die hun sporen hebben verdiend op het betreffende terrein. Een viertal regionale schoolondersteuners begeleidt (samenwerkingsverbanden van) de scholen.

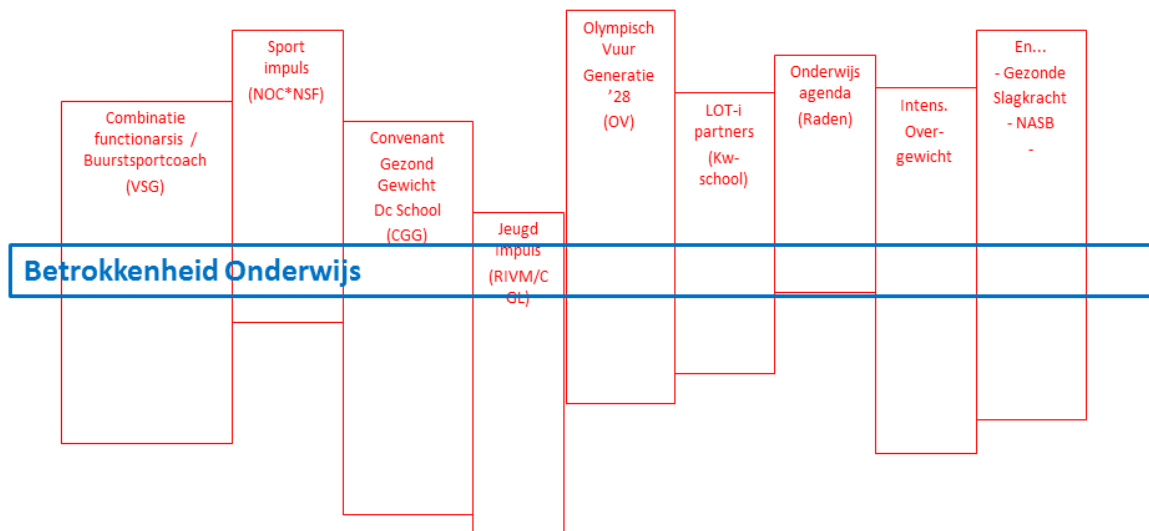
Voor de Onderwijsagenda wordt er voor, door en met de scholen een Servicepunt ingericht waarin verschillende ondersteunings- en begeleidingsinstrumenten beschikbaar komen. Er wordt nadrukkelijk gestuurd op het gebruik maken van de bestaande ondersteuningsinstrumenten en organisaties. De organisatie zal daarom nauw samenwerken met de andere organisaties in Nederland die aan vergelijkbare doelen werken.

1. Aanleiding Onderwijsagenda SBGL

Vanuit het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs (2009-2012) is er de afgelopen drie jaar hard gewerkt aan diverse projecten waaronder twee projecten met een directe focus op het onderwijs, 'Vmbo in beweging' en het 'Masterplan Bewegen en Sport mbo'. Het helpen van scholen om in het algemeen te focussen op een Gezonde school³ en specifiek op sport en bewegen heeft geleid tot een duidelijke toename van aandacht voor dit onderwerp (TNO, 2012).

In de afgelopen jaren zijn er, naast het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs, diverse projecten gestart om op diverse plekken in Nederland meer aandacht te krijgen voor een gezondere leefstijl. Het onderwijs is bij al deze initiatieven betrokken. Soms direct, soms indirect. Over het algemeen bedenken anderen wat goed zou kunnen zijn voor de sector. Gelukkig is dit de laatste jaren aan het veranderen en worden de scholen nadrukkelijker aan de voorkant van nieuwe projecten betrokken, zo ook bij de Onderwijsagenda SBGL.

Hieronder volgt een globale schematische weergave van de huidige ontwikkelingen anno 2012.

N.B. Deze schematische weergave is een schets van de lopende en startende trajecten en is niet in een werkelijke orde van tijd en grootte geplaatst.

Po-, vo- en mbo-scholen verschillen in de ondersteuningsbehoefte, problematiek en schaalgrootte en daarmee in de 'aanvliegroute'. Dit vraagt om een verschillende focus per sector en een gedifferentieerde aanpak waarbij de behoefte en vraag van scholen centraal staan. In de komende hoofdstukken wordt vanuit een korte beschrijving van de huidige situatie per sector belicht waar de behoefte en het accent per sector liggen en wat de aanleidingen zijn.

³ www.gezondeschool.nl

1.1 De sector primair onderwijs (po)

Met in totaal circa 7.481 scholen en ruim 1,65 miljoen leerlingen (CBS, 2012) omvat de po-sector⁴ 52,6% van het totaal aantal leerlingen in de Onderwijsagenda SBGL. Deze sector is in vergelijking met de andere onderwijssectoren dus groot te noemen. Dit vraagt, zoals gezegd, om een differentiatie van de aanpak waarbij de behoefte en vraag van scholen centraal staan.

Bewegingsonderwijs in het primair onderwijs is de basis voor het leren van motorische vaardigheden van kinderen en is daarom, evenals gezonde leefstijl, opgenomen in de kerndoelen. Hoe scholen binnen het wettelijk kader invulling geven aan sport, bewegen en gezonde leefstijl is een keuze van de school zelf. Het 'wat' is beschreven, het 'hoe' is aan de school zelf.

1.1.1 Schoolbeleid

Uit onderzoek blijkt dat vele basisscholen gezondheid bevorderende en preventieve activiteiten uitvoeren (Bos, de Jongh & Paulussen, 2010). Om daadwerkelijk effect te hebben op gezondheids- en onderwijsuitkomsten, zoals beschreven staat in de inleiding, is het echter nodig dat de activiteiten planmatig worden uitgevoerd, structureel en integraal zijn (Stewart-Brown, 2006). Hoewel de schoolleiding op 82% van de basisscholen het thema bewegen en sport belangrijk vindt, zijn er veel minder basisscholen (43%) die ook gericht beleid voeren om bewegen en sport bij hun leerlingen te stimuleren (Stuij, Wisse, van Mossel, Lucassen & van den Dool, 2011). Schoolvertegenwoordigers zien het belang van sport en bewegen in, maar vertalen dit (nog) niet altijd in een gerichte aanpak/(school)beleid. 5% van de basisscholen geeft bewegen en sport prioriteit bij de verdeling van de financiële middelen (Stuij, 2011).

Om daadwerkelijk te komen tot gericht en duurzaam (school)beleid op het gebied van sport, bewegen en een gezonde leefstijl is het van belang om op verschillende niveaus (macro= bestuurlijk, meso= directie en micro= leerkracht) scholen in het primair onderwijs te stimuleren. Daarbij moet de Onderwijsagenda SBGL rekening houden met de ervaring van scholen (die vaak zelf goed weten wat er speelt). De keuzevrijheid van de scholen vergroot het draagvlak voor opname van gezondheid en schoolbeleid (Bos et al., 2010). Uit onderzoek van het Mulier Instituut (2011) blijkt dat naarmate basisscholen een actiever beweegbeleid voeren, een groter deel van de leerlingen aangeeft dat de school hen aanmoedigt tot bewegen en sporten. In het stimuleren van een gericht en duurzaam schoolbeleid zal duidelijk de nadruk komen te liggen op de kwaliteit van sport en bewegen in en rondom de school en in iets mindere mate op de kwantiteit.

Net als bij andere vakken in het basisonderwijs zijn er geen voorschriften over de duur en de frequentie van het sport- en bewegen aanbod (Stuij, 2011). Uit onderzoek van het Mulier Instituut (2011) blijkt dat basisscholen gemiddeld boven de gestelde richtlijn van de Inspectie van het Onderwijs uit komen⁵. De focus zal dus meer gericht zijn op de verbreding van de inhoud en kwaliteit van de lessen, onderwijsgeevenden (kader) en randvoorwaarden als accommodatie en materialen die invloed hebben op het leefstijlgedrag van de leerlingen. Idealiter heeft elke basisschool een leerkracht met een afgeronde ALO-opleiding voor de klas en werkt samen met binnen- en buitenschoolse sport- en leefstijlaanbieders mbo niveau 4. Vaak is de financiering van deze professionals een probleem voor de scholen. Vakleerkrachten moeten gefinancierd worden uit algemene middelen (de lumpsum), waarin maar een klein deel beschikbaar is voor vakonderwijs. De school bepaalt hoe deze dit geld inzet en eventueel aanvult (Herweijer et al. 2008). Op circa 42% van de basisscholen werkt momenteel een vakleerkracht bewegingsonderwijs. Het is niet duidelijk welke groepen zij specifiek lesgeven en hoeveel uur per week zij de lessen verzorgen (KVLO).

⁴ PO- sector omvat: Basisonderwijs en speciaal(basis en voortgezet) onderwijs

⁵ In de richtlijn staat dat de eerst twee groepen van het basisonderwijs dagelijks lichamelijke opvoeding op het rooster moet hebben staan en voor de groepen drie tot en met acht minimaal twee keer per week drie kwartier.

1.1.2 Verbinding #Jeugdimpuls

Basisscholen geven aan te kampen met een gebrek aan tijd, geld en inhoudelijke ondersteuning op het terrein van gezondheidsbevordering. Ze noemen in dit verband vooral trainingen, uitwisseling van ervaringen met anderen en hulp bij het vergroten van draagvlak (Bos et al., 2010). Mede doordat basisscholen zich doorgaans overvraagd voelen in het grote en weinig samenhangende aanbod (Stuij et al., 2011) is het vanuit de po-sector wenselijk om met de Onderwijsagenda SBGL o.a. aan te sluiten bij de aanpak van de #Jeugdimpuls (2012). Hierdoor kunnen krachten gebundeld worden en scholen geholpen worden middels (financiële) ondersteuning en/of advies op maat bij het uitvoeren van activiteiten om de gezondheid van hun leerlingen te bevorderen.

In samenwerking met de #Jeugdimpuls zet de Onderwijsagenda SBGL, voor wat betreft de po-sector, in op CGL erkende interventies vanuit de databases van Effectief Actief en het Centrum Gezond Leven. Mochten scholen het in het kader van profilering wenselijk vinden, dan kunnen zij (desgewenst middels ondersteuning, samen met de GGD) in aanmerking komen voor het Vignet Gezonde School. Bij de lancering van het Vignet Gezonde school op 19 september 2012 hadden 36 basisscholen het Vignet Gezonde School toegekend gekregen.

Verschillende internationale meta-analyses tonen aan dat beweegprogramma's onder andere op scholen een positief effect hebben op het beweeggedrag (Dobbins et al., 2009; Beets et al., 2009; Conn et al., 2009; Hillsdon et al., 2005). Voor kinderen hebben interventies die bestaan uit meerdere componenten als educatie, een leefstijlprogramma en een omgevingsverandering de grootste kans van slagen. Vooral wanneer zij zich ook richten op meerdere settings als de school, wijk, ouders en leeftijdgenootjes (Sluijs et al., 2007; De Meester et al., 2009).

1.1.3 Partnerschap

Omdat een derde van de basisscholen (N=2100) betrokken is bij een brede school (Oberon, 2011), zal de Onderwijsagenda SBGL zich ook focussen op brede scholen/Integraal Kind Centra's (IKC's). Deze brede scholen/IKC's hebben een brede maatschappelijke functie en werken structureel samen met instellingen voor welzijn, zorg, kinderopvang, sport en/of cultuur en dragen samen zorg voor een substantiële uitbereiding van het aanbod (Oberon, 2011). Iets meer dan twee derde van de brede scholen organiseert wekelijks één of meerdere activiteiten op het gebied van sport en bewegen.

Omdat ongeveer een vijfde van de brede scholen nog geen doorgaande lijn in het aanbod heeft gerealiseerd is het van belang om in te zetten op leefstijlinterventies (zoals schoolactieve verenigingen) en om in de Onderwijsagenda SBGL de verbinding te zoeken met het Programma Sport en Bewegen in de Buurt en specifiek de inzet van de combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches⁶⁷. Per 1 januari 2012 zijn er in totaal 1.364 formatieplaatsen aan combinatiefunctionarissen gerealiseerd in 249 gemeenten (81%). De meeste functies zijn door de gemeenten van de vier tranches in de sportsector aangesteld (570 FTE), gevolgd door het primair onderwijs (475 FTE)⁸. Doordat combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches zowel werkzaam zijn bij een sport- of beweegaanbieder als in tenminste één andere sector (zorg, welzijn, kinderopvang, jeugdzorg of bedrijfsleven) dragen zij eraan bij dat meer mensen (in alle leeftijdscategorieën) in hun eigen nabije omgeving kunnen sporten en bewegen.

Deze focus van de po-sector po in de Onderwijsagenda SBGL zet daarmee ook in op het partnerschap tussen onderwijs, sport, gezonde leefstijl en publiek-private samenwerking, wat zal leiden tot een duurzaam en gezond schoolbeleid.

⁶ www.sportindebuurt.nl/

⁷ www.combifunctiesonderwijs.nl

⁸ Samenvatting monitor Impuls brede scholen, sport en cultuur over 2011 (BMC, juni 2012)

1.1.4 Gedifferentieerde beleidsaanpak

Door gebruik te maken van elkaars sterke punten kan gezamenlijk de sportparticipatie op lokaal niveau worden gestimuleerd en levert iedereen een belangrijke maatschappelijke bijdrage aan de leefbaarheid in de wijk. De verschillen wat betreft sportparticipatie onder basisschoolleerlingen (4 tot circa 12 jaar) verschillen aanzienlijk per gemeente, wijk en school (NOC*NSF, 2012). Over het algemeen genomen voldoet volgens de ouders van de 4-11 jarigen 20% aan de NNGB, 32% aan de Fitnorm en 47% aan de Combinorm⁹. Er is dus een nog een flinke slag te maken. Echter, basisschoolleerlingen die op een school zitten met meer beweegbeleid wonen significant vaker in zeer stedelijke gebieden, zijn vaker van niet-westerse afkomst en komen vaker uit gezinnen die geen auto hebben dan leeftijdsgenoten op scholen met een doorsnee of minder beweegbeleid (Stuij, 2011). Ook zijn het leerlingen die minder vaak lid zijn van een sportvereniging. De scholen waar deze leerlingen op zitten voeren (mogelijk in samenwerking met de gemeenten) extra beweegbeleid om beweeg- en sportmogelijkheden voor leerlingen te creëren omdat zij deze mogelijkheden van huis uit niet hebben. Kortom; een positieve trend.

De Onderwijsagenda SBGL focust zich daarom, voor wat betreft de po-sector, op wijken/gemeente/scholen waar de sportparticipatie (zeer) laag is, door het inzetten van 'inhoudelijk bewezen CGL leefstijlinterventies' om zo doeltreffend aan de slag te gaan. In nauwe samenspraak met de landelijke partners zullen afspraken worden gemaakt over criteria voor de aanvraag van een stimuleringssubsidie voor een gedifferentieerde beleidsaanpak.

1.2 De sector voortgezet onderwijs (vo)

Ruim 930.000¹⁰ leerlingen volgen voortgezet onderwijs op een van de 641 scholen voor praktijkonderwijs, vmbo, havo of vwo. Daarnaast volgen nog eens ruim 31.000 leerlingen een 'groene' vmbo-opleiding op een van de 'agrarische onderwijsinstellingen (aoc) of groene afdeling van een brede scholengemeenschap.

Meer dan de helft, 62% van de jongeren in de middelbare schoolleeftijd van 12 – 17 jaar beweegt onvoldoende, haalt de combinorm niet¹¹. Dat betekent dat zij niet voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB: tenminste 60 minuten matig intensief bewegen per dag) en ook niet aan de Fitnorm (minimaal drie dagen per week zwaar intensief bewegen gedurende 20 minuten). Vooral meisjes, jongeren die niet aan sport doen en jongeren met een niet-Nederlandse herkomst bewegen te weinig¹².

Juist de 'middelbare schoolperiode' is een kwetsbare periode waarbij jongeren minder gaan bewegen en afhaken bij sportverenigingen en gaan experimenteren met onderdelen van de leefstijlthema's. Gedurende de puberteit stellen jongeren andere prioriteiten, waardoor het lidmaatschap van sportverenigingen terugloopt. Onderzoek laat zien dat leerlingen van het praktijkonderwijs en de beroepsgerichte leerwegen van het vmbo minder aan verenigingssport deelnemen dan leerlingen op het havo en het vwo¹³. Daarbij raakt een deel van de leerlingen op een zeker moment uitgekeken op de traditionele vormen van sport en bewegen. Zij oriënteren zich in toenemende mate op trendsporten of streetsporten: streetdance, free running, streetsurfing, maar ook klimmen en capoeira.¹⁴ Er is sprake van een verschuiving van competitiegericht sporten naar

⁹ NNGB= de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, tot 18 jaar; 5 dagen per week 60 minuten matig intensieve lichaamsbeweging. Fitnorm= Minimaal drie dagen per week ten minste 20 minuten zwaar intensieve lichaamsbeweging. Combinorm= NNGB + Fitnorm.

¹⁰ Cijfers 2012 uit Memorie van Toelichting Begroting 2013, Begrotingsstaat OCW

¹¹ Blz 64; http://www.vtv2010.nl/object_binary/o9228_RIVM02-Gezondheid-en-determinanten-VTV-2010.pdf

¹² Bernaards 2011

¹³ School, bewegen en sport, 2011, W.J.H. Mulier Instituut

¹⁴ Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding, 2010, KVLO

een meer op beleving gericht bewegen: de persoonlijke beleving en het showelement worden belangrijker.¹⁵ Parallel hieraan - en wellicht ook hiermee samenhangend - is er sprake van een ontwikkeling van georganiseerd sporten naar ongeorganiseerd sporten, met afgeleide 'spelregels' en attributen en meer eigen inbreng van jongeren. Scholen en sportverenigingen verschillen in de wijze waarop ze inspelen op deze trend.

1.2.1 Stevigere verankering van sport, bewegen en leefstijl in het voortgezet onderwijs

In tegenstelling tot de overige onderwijssectoren kent het voortgezet onderwijs van oudsher een structurele verankering van lichamelijke opvoeding (lo) in het curriculum en in het lesrooster. In het leergebied Mens en natuur en een vak als biologie zijn kerndoelen en eindtermen opgenomen die betrekking hebben op leefstijl. Dit onderwijs is verankerd in wet en regelgeving en vakleerkrachten verzorgen dit. Voor lo worden ook eisen aan de omvang gesteld. Lichamelijke oefening is een verplicht vak voor elke leerling in het voortgezet onderwijs, waardoor alle leerlingen een 'basis in bewegen' wordt geboden. Een groot aantal scholen kiest ervoor om extra te investeren in sport en bewegen en zich als school te profileren. Dit doen ze in toenemende mate in samenwerking met partners in de regio.

De vakleerkracht

Vakleerkrachten geven het onderwijs in het vo. Het aantal onbevoegde lo-docenten in het vo is relatief gering. Een grote meerderheid van de vakleerkrachten lo is aangesloten bij de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO). De KVLO heeft een beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding opgesteld. Een lo-docent moet goed kunnen inspelen op de grote verschillen tussen leerlingen, omdat de niveauverschillen tussen leerlingen groot zijn. Ook de toename van het aantal leerlingen met leer- en gedragsproblemen en fysieke beperkingen vraagt van de lo-leraar specifieke kennis en vaardigheden. De Onderwijsagenda SBGL zet daarom in het vo sterk in op professionalisering van vakleerkrachten.

Verankering in curriculum

Voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs zijn kerndoelen geformuleerd voor het leergebied Bewegen en sport en voor het leergebied Mens en natuur die betrekking hebben op sport, bewegen en gezonde leefstijl. In de zes kerndoelen voor het onderdeel Bewegen en sport gaat het om een brede oriëntatie op verschillende soorten bewegingsactiviteiten. Daarnaast zijn er afzonderlijke kerndoelen opgenomen voor samenwerking en de relatie met gezondheid en welzijn. Het leergebied Mens en natuur bevat kerndoelen over lichamelijke en psychische gezondheid en persoonlijke verzorging.

Voor de bovenbouw van het vmbo, havo en vwo zijn eindtermen lichamelijke opvoeding vastgelegd in – geglobaliseerde - examenprogramma's LO 1. Het eindexamen bestaat uit het schoolexamen. Daarnaast hebben vmbo-leerlingen van de gemengde leerweg en theoretische leerweg de mogelijkheid om in de bovenbouw te kiezen voor het keuzevak LO2. Leerlingen van het havo en vwo kunnen in de bovenbouw kiezen voor het keuzevak Bewegen, Sport en Maatschappij (BSM). Beide vakken besteden gerichte aandacht aan het 'leren organiseren', en worden met een school examen afgesloten. Het vak biologie omvat ook eindtermen die gerelateerd zijn aan leefstijl.

Leerlingen van het vmbo kunnen – in het kader van het verplichte beroepsgerichte programma - in de bovenbouw kiezen voor het intersectorale vak Sport, Dienstverlening en veiligheid (SDV). Dit vak biedt een oriëntatie en voorbereiding op verwante vervolgopleidingen in het mbo en wordt centraal geëxamineerd.

Leerlingen die kiezen voor een keuzevak of beroepsgericht vak zijn veelal al actief op het terrein van sport en bewegen. De inzet van de Onderwijsagenda is er met name op gericht dat deze leerlingen activiteiten op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl in en om de school gaan

¹⁵ Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding, 2010, KVLO

organiseren voor hun medeleerlingen. Op die manier wordt recht gedaan aan de beoogde formule: 'van, voor en door jongeren'.

Omvang

In het voortgezet onderwijs is er geen voorgeschreven lessentabel of adviestabel. De school bepaalt hoeveel tijd aan een bepaald vak wordt besteed. Het vak lichamelijke opvoeding is de enige uitzondering waarvoor wel een aantal verplichtingen gelden. Zo moet lichamelijke opvoeding in elk leerjaar worden gegeven, gespreid over de schoolweken. Het moet gaan om praktische bewegingsactiviteiten en plaatsvinden in zodanige omvang dat wordt voldaan aan de inhoudelijke eisen op het gebied van kwaliteit, intensiteit en variëteit zoals neergelegd in kerndoelen en examenprogramma's. In het examenbesluit (artikel 26) wordt alleen gesproken over de omvang van de studielast die gemiddeld nodig is om het examenprogramma te kunnen realiseren, niet over de wijze waarop deze in contacttijd moet worden vertaald. De school bepaalt dus in principe welk deel van die studielast wordt vertaald in contacttijd, in lessen en andere vormen van directe begeleiding door een docent. Meestal hanteert een school daar een vaste formule voor. In de dagelijkse praktijk betekent het dat leerlingen 2 - 3 lesuren per week lichamelijke opvoeding op het rooster hebben staan.

Uit een recente verkenning van de SLO¹⁶ komt naar voren dat met name in de bovenbouw van havo en vwo-scholen niet volledig wordt voldaan aan de minimale eisen voor studielast en contacttijd voor lo. Vmbo-scholen steken hierbij gunstiger af.

1.2.2 Uitbreiding van overige schoolsportactiviteiten in het voortgezet onderwijs

Een aantal scholen biedt naast het verplichte aanbod buiten de lessen een eigen schoolsportprogramma aan, bijvoorbeeld in de vorm van sportklassen. Ook zijn er LOOT-scholen, topsporttalentscholen en zogeheten sportactieve scholen. Uit de verkenning van SLO¹⁷ blijkt dat docenten van havo en vwo-scholen vaker aangeven een uitgebreid naschools sportprogramma te hebben dan vmbo-docenten. Scholen willen daar nog actiever in worden, maar liefst 72% van de scholen zegt graag een uitgebreid schoolsportprogramma te willen hebben. Van de vmbo-scholen zegt zelfs 80% dat zij graag een uitgebreid naschools sportprogramma willen hebben. Zij willen op die manier beter tegemoet komen aan de wensen van de leerlingen om te kunnen kiezen uit een ruim aanbod, passend bij hun eigen voorkeuren en kwaliteiten. Wat zijn de huidige belemmeringen voor scholen? Wat hebben scholen nodig om een schoolsportprogramma te kunnen organiseren? Wat is een kansrijke aanpak? Welke ervaringen zijn opgedaan met de combinatiefunctionarissen? De Onderwijsagenda besteedt hier speciale aandacht aan.

Partnerschappen in sport en bewegen

Scholen voor voortgezet onderwijs zijn 'natuurlijke' ontmoetingsplaatsen waar leerlingen met hun in deze leeftijd zo belangrijke 'peers' vertoeven. De toenemende druk op scholen om meer maatschappelijke functies in zich te verenigen is alleen daarom al goed verklaarbaar. Scholen kunnen samen met lokale externe partijen (sportverenigingen, -scholen, maatschappelijke organisaties et cetera) een passend pauze- en schoolsportaanbod ontwikkelen. De drempel voor leerlingen wordt daarmee lager en activiteiten die aansluitend aan het onderwijs worden georganiseerd zijn makkelijker in te passen in de agenda's van jongeren. Door te kunnen sporten op een moment en plek die past in het dagarrangement van de jongeren blijven jongeren sporten en worden de jongeren die (nog) niet sporten eerder verleid om te gaan sporten. Een aan de school gerelateerd sport- en bewegingsaanbod trekt ouders soms eerder over de streep.

Professionals zoals vakdocenten en combinatiefunctionarissen - buurtsportcoaches kunnen hierbij een belangrijke spilfunctie vervullen. Doel hiervan is dat het activiteitenaanbod beter en uitgebreider

¹⁶ Lo in de bovenbouw van het vo, trendanalyse voor lichamelijke opvoeding in de bovenbouw van het vo, Enschede. 2012.

¹⁷ Lo in de bovenbouw van het vo, trendanalyse voor lichamelijke opvoeding in de bovenbouw van het vo, Enschede. 2012.

wordt. Vanuit de Onderwijsagenda SBGL gaat gerichte aandacht uit naar wijken en regio's waar de sport- en bewegingsparticipatie achterblijft. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van bestaande databases en inventarisaties van schoolactieve sportverenigingen/sport in de buurt van onder andere NOC*NSF.

Om dit te kunnen realiseren investeren we ook landelijk in samenwerking en afstemming met de belangrijkste stakeholders in het veld van sport en onderwijs, waaronder NOC*NSF, KVLO, VNG en VSG (buurtsportcoaches) en RIVM/CGL (voor aanpak gezonde school/leefstijl). We streven naar efficiëntie in het overleg van al deze partijen.

1.2.3 Meer aandacht voor gezonde leefstijl in het voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs is sprake van een degelijke 'infrastructuur' en verankering van sport en bewegen in het curriculum. Eerder in deze notitie signaleerden we al dat sport en bewegen bijdraagt aan de schoolprestaties en het terugdringen van schooluitval. Het bestrijden van bewegingsarmoede is ook vanuit gezondheidsperspectief essentieel: regelmatig bewegen is van belang voor het voorkomen van overgewicht, diabetes, depressie en hart- en vaatziekten. Maar ook regelmatig en gezond eten, matig alcoholgebruik en niet roken leveren een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefstijl. Vo-leerlingen zijn over het algemeen nog niet zo gevoelig voor dergelijke gezondheidsaspecten: ze zijn jong en hebben - zolang het uiterlijk niet leidt tot ongezond gedrag – andere dingen aan het hoofd. Maar ook op het gebied van gezonde leefstijl moet de invloed én voorbeeldwerking van mede-leefstijdsgenoten en ouders niet onderschat worden.

De school wordt een belangrijke plek toegedicht voor zowel de preventieve aanpak (voorlichten en signaleren van risico's) als de curatieve aanpak (het doorverwijzen voor een vroegtijdige behandeling). De lo-leraren worden door hun kennis van de problematiek van bewegen en overgewicht vaak gezien als deskundigen binnen de school, zo ook de leraren biologie en maatschappijleer voor de overige leefstijlthema's.

De basis voor een gezonde leefstijl ligt in onze optiek bij de opvoeding. Succesvolle interventies beginnen in het gezin en bij voorkeur op jonge leeftijd. Vanzelfsprekend kunnen scholen daarbij goede voorlichting geven, maatregelen nemen die een gezonde leefstijl bevorderen (beleid gericht op sport en bewegen, gezonde kantine, ontmoediging van roken, et cetera) en uitstralen dat een gezonde leefstijl 'de norm' is. Vanuit die optiek is de VO-raad ook medeondertekenaar van het deelconvenant School van het convenant Gezond Gewicht en ondersteunt zij het deelconvenant Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG), de #Jeugdimpuls en het Olympisch Vuur.

De primaire taak van de school ligt bij de overdracht van en het aanleren van kennis en vaardigheden. Maar de school kan dat alleen doen als ook de opvoeders daarin hun verantwoordelijkheid nemen en kinderen stimuleren om te leren en zich te ontwikkelen. Ouders en school hebben kortom ieder een eigen verantwoordelijkheid. Ze hebben elkaar nodig om deze gedeelde verantwoordelijkheden waar te kunnen maken en hun krachten te versterken. Dat geldt ook voor een gezonde leefstijl. Het belang van ouderbetrokkenheid bij de school is evident.

1.2.4 Uitrollen van de resultaten van het project 'Vmbo in beweging'

In 2009 is het project 'Vmbo in beweging' van start gegaan. In dit project werken de VO-raad, NISB en KVLO samen om op 80 vmbo-scholen een sport- en beweegaanbod voor inactieve leerlingen te creëren. Inactieve leerlingen zijn leerlingen die niet voldoen aan de combinorm (NNBG- en/of de Fitnorm). De ambitie was om het aantal inactieve leerlingen met 10% te laten dalen.

Concreet betekende dit voor de scholen:

- Intensiveren van het sport en beweegaanbod met de focus op de inactieve leerling;
- Verankeren van sport en bewegen in de school(omgeving);
- Aanstellen van een sport- en beweegcoördinator.

Aan het project 'Vmbo in beweging' namen in totaal 79 vmbo-scholen deel.

Wat heeft het project opgeleverd?

Het percentage vmbo-leerlingen dat voldeed aan de beweegnorm is gedurende het project aanzienlijk en significant toegenomen van gemiddeld 41,6% naar 54,5%. Het percentage inactieve leerlingen daalde hiermee met 12,8%. Een meerderheid van de deelnemende scholen heeft een structureel sport- en beweegaanbod gecreëerd voor inactieve leerlingen. Scholen die hun sport- en beweegaanbod buiten de gymlessen om verbeterden (voor alle leerlingen) behaalden een grotere toename in het percentage normactieve leerlingen dan scholen die dit niet deden.

Succesfactoren

Wat zijn de belangrijkste succesfactoren geweest om extra sport- en beweegaanbod te realiseren? Scholen vinden een schoolbrede visie voor sport en bewegen en het creëren van een breed draagvlak voor deze visie heel belangrijk om vmbo-leerlingen in beweging te krijgen. Daarnaast vinden zij het inzetten van de regiocoach en het voortzetten van de netwerken van belang. De deelnemende scholen zijn structureel meer gaan samenwerken met diverse partners op het gebied van sport en bewegen. Daarnaast zijn voldoende financiering, de aanwezigheid van een sport- en beweegcoördinator en het actief betrekken van jongeren bij de vormgeving van het aanbod van doorslaggevend belang geweest. Bijna de helft van die scholen geeft aan dat zij de activiteiten die in het kader van 'Vmbo in beweging' zijn opgezet volgend jaar voortzetten en 38% breidt deze zelfs uit.

Het project 'Vmbo in beweging' is een succesvol project dat jongeren in beweging heeft gekregen en scholen heeft gestimuleerd om actie te ondernemen om het aantal inactieve leerlingen te verkleinen. Bekeken wordt of de deelnemende scholen aan het project als 'coach' kunnen fungeren voor collega vmbo-scholen in de regio die niet participeerden in het project. Het project kan daarbij als voorbeeld dienen voor nieuwe activiteiten in het voortgezet onderwijs. Ook de ervaringen van de projectgroep Combifuncties Onderwijs zullen meegenomen worden.

1.3 De sector middelbaar beroepsonderwijs (mbo):

De sector middelbaar beroepsonderwijs heeft ruim 550.000 studenten die op 66 instellingen door heel Nederland studeren. De studenten volgen een opleiding in de beroepsopleidende leerweg (bol) of de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). Hun leeftijd varieert van 16 tot ruim 50 jaar, waarbij de bol-studenten meestal tussen de 16 en 23 jaar zijn. Binnen het mbo zijn de onderwijsinhouden beschreven in kwalificatiedossiers (zie www.kwalificatiesmbo.nl). Naast deze ongeveer 300 beroep specifieke dossiers moeten alle scholen de studenten een programma 'Loopbaan en burgerschap' (2011)¹⁸ aanbieden. Hierin staan diverse overstijgende leerdoelen zoals politiek, je plek in de maatschappij en vitaal burgerschap.

In 1996 hebben de overheid en het onderwijs de verplichting om bewegingsonderwijs en sport te programmeren los gelaten. Vanaf 2007 is het brondocument Leren, Loopbaan en Burgerschap toegevoegd aan de onderwijsdoelen, met daarin als 7e kerntaak; Vitaal Burgerschap. Deze onderwijsdoelen hebben de afgelopen jaren bijgedragen aan het voorzichtig herinvoeren van onderwijs in de thema's bewegen en gezonde leefstijl. De aangepaste versie van dit document in 2011 geeft nog duidelijker de richting aan het onderwijs.

¹⁸ Zie: <http://www.kwalificatiesmbo.nl/leren-loopbaan-en-burgerschap.html>

De huidige tekst is:

De dimensie vitaal burgerschap

De dimensie vitaal burgerschap heeft betrekking op de bereidheid en het vermogen om te reflecteren op de eigen leefstijl en zorg te dragen voor de eigen vitaliteit als burger en werknemer.

Hierbij gaat het om de zorg voor de eigen vitaliteit en fitheid. Daarbij is een belangrijke taak om de juiste afstemming te vinden tussen werken, zorgen (voor jezelf en voor anderen), leren en ontspannen.

De student heeft kennis over en inzicht in de volgende onderwerpen die bij de dimensie vitaal burgerschap aan bod komen: de kenmerken van een gezonde leefwijze waaronder de nationale norm gezond bewegen en de aard, plaats en organisatie van gezondheid bevorderende activiteiten in de samenleving en het arbeidsproces.

Om zorg te kunnen dragen voor de eigen gezondheid is het nodig dat de student zich bewust is van zijn eigen leefstijl, gezondheidsrisico's van leefstijl en werk in kan schatten, op basis daarvan verantwoorde keuzes kan maken en activiteiten onderneemt die bijdragen aan een gezonde leefstijl. Het gaat naast bewegen en sport ook om aspecten als voeding, roken, alcohol, drugs en seksualiteit.

De sportdeelname onder jongeren in het mbo is laag en neemt af¹⁹. Het opleidingsniveau is een directe indicator van de hoogte van de gezondheidslast en levensverwachting²⁰ net als het gebrek aan beweging gedurende iemands actieve leven²¹. Vanuit het beroepsonderwijs is ook het perspectief van de werkgever een van de uitgangspunten bij het bepalen van de onderwijsdoelen en inhouden. Zo is ook het thema 'Vitaal werknemerschap' binnen de kwalificatiedossiers een onderdeel dat versterking nodig heeft om de startende jongere op de arbeidsmarkt een gezondere start te laten maken. De thema's Inzetbaarheid, Veiligheid en Arbo horen daarbij. Vitaal werknemerschap is in het mbo een belangrijk thema in de discussie over 'zwarte beroepen' en 'langer doorwerken' bij het opleiden van goede startende beroepsbeoefenaren.

Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs 2008-2012

Uit de alliantie School en Sport hebben in het jaar 2007 en 2008 al 15 mbo-instellingen een extra impuls gekregen met de zogenaamde startpremie. Deze stimulering is versterkt in het beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs (2008-2012). In deze periode is er gewerkt aan het realiseren van de geformuleerde 5%-doelstelling; 5% van de netto onderwijstijd bestaat uit sportactieve lesuren die verankerd zijn in de studiegids; dat is 1 lesuur per week.

Vergelijking van de beginsituatie in 2008 in vergelijking met 2012.

	Percentage bol-studenten dat 5%-norm haalt in 2008	Percentage bol-studenten dat 5%-norm haalt in 2012
1 ^e jaars	17%	45%
2 ^e jaars	10%	21%
3 ^e jaars	5%	10%
4 ^e jaars	4%	7%

Bron: DSP, Monitor sport en bewegen mbo 2008 en 2012.

¹⁹ SCP rapport; [Sportdeelname in Nederland](#) 2010

²⁰ <http://www.nationaalkompas.nl/gezondheid-en-ziekte/sterfte-levensverwachting-en-daly-s/levensverwachting/verschillen-sociaaleconomisch/>

²¹ <http://www.trouw.nl/tr/nl/4516/Gezondheid/article/detail/1865864/2011/03/27/Beweeg-voor-je-brein-het-is-nooit-te-laet-om-te-beginnen.dhtml>

Het accent heeft binnen de scholen vooral gelegen op het verzorgen van onderwijs in de eerstejaars bol-groepen en op het aanbieden van leerinhouden vanuit vitaal burgerschap. De doorontwikkeling is zichtbaar in twee richtingen;

a. les aan meer studenten op meer scholen; van 45% → 75%?

b. leerinhouden verdiepen en verbreden, meer leefstijl gebonden en meer gericht op vitaal werknemerschap.

Platform Bewegen en Sport

Vanuit de MBO Raad bestaat al ongeveer 20 jaar het platform Bewegen en Sport mbo (zie www.platformbewegenensport.nl). In dit platform komen de leden, de sportcoördinatoren van op dit moment 44 scholen, 4 keer per jaar bij elkaar en wisselen ze op diverse manieren informatie uit. Een greep uit de huidige activiteiten; studiedagen, congressen, themanetwerkbijeenkomsten, studiereizen, goed gevulde website en nieuwsbrief. De afgelopen jaren was dhr. Hans Schutte voorzitter van dit platform. Vanwege zijn vertrek naar het ministerie van OCW zoekt het platform nog naar een vervanger.

Handleiding Gezonde School

Het RIVM heeft in 2011 in samenwerking met de MBO Raad de handleiding Gezonde School samengesteld. Inmiddels zijn in 2012 12 instellingen actief gestart met deze handleiding. Het NIGZ ondersteunde hun daarbij.

Mbo-scholen kunnen voor de basis van hun Gezonde School-beleid gebruik maken van de schoolsituatie die uit de leefstijltest voor mbo-studenten komt. Ook presenteert deze test start- en effectmetingen. Studenten beantwoorden op www.testjeleefstijl.nu vragen over hun leefstijl en doen een fittest. De zelfreflectie via deze leefstijltest biedt de basis voor de student om het sport- en leefstijl (les) programma op de school te volgen.

Vervolg

De afgelopen jaren is er vanuit het beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs een goede start gemaakt in het mbo met het herintroduceren van bewegen en gezonde leefstijl. Daarom is de mbo-sector nu in staat om verder te groeien als het gaat om meer en beter onderwijs binnen deze thema's.

In de komende vier jaar willen we bij de bestuurders van mbo-instellingen het bewustzijn vergroten van de positieve effecten van meer aandacht voor bewegen en een gezonde leefstijl voor de student, medewerkers, school en maatschappij. In het argumentenoverzicht van de Handleiding Gezonde School voor het mbo staat dit als volgt beschreven²²:

Een Gezonde School stimuleert op een integrale en structurele manier de gezondheid van studenten en medewerkers en legt dit vast in haar beleid. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie WHO gaat het bij 'gezondheid' niet alleen om de afwezigheid van ziekte, maar om een volledig lichamelijk, geestelijk, sociaal en maatschappelijk welbevinden. Een gezond mbo draagt hier op verschillende manieren aan bij. Een gezonde student heeft meer kans op goede schoolprestaties en verzuimt minder. Goede schoolprestaties leiden op langere termijn tot maatschappelijk succes. En een gezonde werkomgeving bevordert daarnaast de tevredenheid van het schoolpersoneel. Dit vermindert het ziekteverzuim. Binnen het mbo kunnen uiteenlopende gezondheidsthema's aandacht krijgen. Denk aan actuele onderwerpen als overgewicht, overmatig alcoholgebruik, psychische gezondheid, fysieke veiligheid of relaties en seksualiteit. Een Gezonde School richt zich in haar beleid op signalering van ongezond gedrag, educatie over gezondheidsthema's en op omgevingsfactoren, zoals rookzones en een beweging stimulerende omgeving. Structurele aandacht voor gezondheid, vastgelegd in het beleid van de mbo-instelling, zorgt voor een

²² [Argumentenoverzicht Gezonde school mbo](#)

blijvend resultaat. Structurele en langdurige aandacht voor een gezondheidsonderwerp vergroot de kans om ook op lange termijn effecten te realiseren. Onderzoek toont aan dat gezondheidsbevordering het meeste effect heeft als activiteiten voor een bepaald gezondheidsthema op meerdere niveaus worden aangeboden.

De vier niveaus van gezondheidsbevordering zijn de volgende (met als voorbeeld het thema roken):

- **Signalering**, bijvoorbeeld studenten die veel roken signaleren en met hen het gesprek aangaan.
- **Gezondheidseducatie**, bijvoorbeeld lessen Vitaal Burgerschap met aandacht voor het onderwerp roken en het omgaan met groepsdruk.
- **Schoolomgeving**, bijvoorbeeld het inrichten van rookzones.
- **Schoolbeleid**, bijvoorbeeld regelgeving rond roken als onderdeel van het beleid van de instelling.

Naast een aanpak gericht op de verschillende niveaus van gezondheidsbevordering, is het belangrijk dat de gekozen activiteiten inspelen op verschillende doelgroepen. Door vanaf het begin zowel studenten als medewerkers te betrekken, vergroot u het draagvlak voor de Gezonde School.

2. Doelstelling Onderwijsagenda SBGL

In dit hoofdstuk beschrijven we wat de doelstelling is voor de Onderwijsagenda SBGL en werken deze integraal en per sector specifiek uit. Omdat de verschillende doelgroepen binnen het onderwijs verschillende doelen en resultaten hebben beschrijven we deze per sector en gaan we uit van specifieke subdoelen op macro-niveau (de bestuurder), op meso-niveau (de directie) en op micro-niveau (de leraar/docent). Waarbij we ervan uit gaan dat de subdoelen bijdragen aan de hieronder beschreven hoofddoelstelling. De sectorraden hebben mede naar aanleiding van de Kamerbrief (van 13 april 2012) de volgende ambitie geformuleerd:

Het stimuleren van scholen om te komen tot schoolbeleid voor sport, bewegen en een gezonde leefstijl, leidend tot kwantitatieve en kwalitatieve toename van sport, bewegen en gezond leefstijlaanbod in en rondom de school.

2.1 Gezamenlijke doelstelling

De Onderwijsagenda SBGL is bedoeld voor het primair - en voortgezet onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs en daarmee voor de leeftijdsgroep 4- 18 jaar. Omdat de Onderwijsagenda SBGL aanhaakt bij brede scholen/Integrale Kind Centra's middels het Programma Sport en Bewegen in de buurt, komen de 0-4 jarige mogelijk ook in contact met het programma-aanbod. Mbo-studenten die in studiejaar 1 en 2 zitten en ouder zijn dan 18 jaar worden in het aanbod meegenomen.

De doelstellingen worden (eventueel) elk jaar aan de hand van de behoefte en wens van scholen aangepast en aangescherpt. De Onderwijsagenda SBGL stuurt namelijk vooral op het aanwakkeren van de vraag en heeft vervolgens een vraaggericht aanbod. Om deze vraag op te halen en het onderwijs zo goed mogelijk te bedienen wordt er een Servicepunt opgericht (zie hoofdstuk 6), waarin de drie sectorraden in samenwerking met landelijke experts en (aangewezen) actoren gezamenlijk communiceren naar en met de scholen en te ondersteunen bij het versterken van de elementen van Gezonde School. De Onderwijsagenda SBGL is hierdoor van, voor én door de scholen.

De sectorraden hebben de ambitie om scholen te helpen bij hun bewustwording van de positieve effecten van meer aandacht voor sport, bewegen en een gezonde leefstijl in en rondom de school voor de leerlingen/studenten, medewerkers, school en maatschappij. Daarbij zet de Onderwijsagenda in op het stimuleren van scholen om gezond en duurzaam schoolbeleid te formuleren en dit uit te voeren.

De gehanteerde definitie van 'gezonde leefstijl' is:

Leefstijl is een set van gedragingen die invloed heeft op de gezondheid

Hiermee worden alle leefstijlthema's bedoeld; meer sport en bewegen, gezonde voeding, niet roken, matige alcoholconsumptie, geen druggebruik en veilige seks.

De gezamenlijke –sector overstijgende- doelstellingen van de Onderwijsagenda SBGL zijn:

- In 2016 heeft 25% van de (po-, vo-, en mbo-)scholen in Nederland een beschreven Gezonde School-beleid op meso-/directie-niveau. Dat heeft geleid tot het uitreiken van minimaal 850 vignetten Gezonde school.
- In 2016 is er een samenhangend landelijk beleid en de uitvoering daarvan, voor scholen op het gebied van een gezonde leefstijl, om de diverse initiatieven te kunnen kanaliseren.
- In 2016 is er een doorlopende leerlijn Gezonde leefstijl uitgewerkt met bijbehorend leermiddelen- en leerlingvolgsysteemadvies.

2.2 Subdoelen sector primair onderwijs

Vanuit de sector po zet de Onderwijsagenda SBGL in op het realiseren van de onderstaande doelen. In 2016:

- is het percentage leerlingen in het primair onderwijs (te weten het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs) dat voldoet aan de beweegnorm²³ gestegen van 47% naar minimaal 53%.
- hebben minimaal 450 basisscholen in Nederland de toekenning van het Vignet Gezonde School behaald.
- voldoen alle po-scholen tenminste aan de minimumnorm (groepen 1 en 2 dagelijks lichamelijke opvoeding, de groepen 3 t/m 8 twee keer per week drie kwartier. en leerlingen uit het speciaal basisonderwijs drie keer per week drie kwartier) voor lichamelijke opvoeding in het primair onderwijs.
- werken de primair onderwijs scholen zoveel mogelijk samen met de binnen en buitenschoolse sport en beweegaanbieders.
- geven bevoegde (vak)leerkrachten de lo-lessen.

Voor het primair onderwijs worden op drie niveaus doelen onderscheiden. Op zowel het bestuurlijk niveau (macro), het directie/schoolleidingniveau (meso), als het niveau van de individuele leerkracht (micro) moet de Onderwijsagenda Sport, Bewegen en een Gezonde Leefstijl leiden tot een meer integraal, duurzaam en effectiever (school)beleid. Uiteindelijk moeten de doelstellingen die op de drie afzonderlijke niveaus zijn geformuleerd bijdragen aan het bereiken van hetzelfde doel, namelijk het verhogen van de beweegparticipatie van leerlingen van 4 t/m 12 jaar. Daarmee moeten ze leiden tot kwantitatieve en kwalitatieve toename van sport, bewegen en een gezonde leefstijl in en rondom de school.

Op macro-bestuurlijk niveau: bestuur

Op macro-/bestuurlijk niveau streeft de po-sector ernaar om schoolbesturen, en specifiek schoolbesturen in de regio's/wijken waar de sportparticipatie (zeer) laag is, te stimuleren om schoolbreed gezondheidsbeleid te ontwikkelen. De opdracht aan de schoolbesturen is om te zorgen voor optimale condities voor scholen en professionals zoals goede accommodaties, financiering en samenwerkingspartners in de regio.

Meso-/directieniveau: school

De doelstelling op meso-/directieniveau is dat het aantal scholen dat aantoonbaar bezig is met het vormgeven van Gezond School-beleid, specifiek in de wijken/regio's waar de sportparticipatie (zeer) laag is, toeneemt. Binnen de projectperiode (2012-2016) wordt gestreefd naar toekenning van het vignet Gezonde School aan minimaal 450 basisscholen. De opdracht aan de directies is om samen te werken met samenwerkingspartners in de buurt/wijk.

Micro-niveau: bevoegd (vak) leerkracht/combinatiefunctionaris/buurtssportcoach

Op het micro- niveau van de bevoegde (vak)leerkracht, combinatiefunctionaris en buurtssportcoach streeft de po-sector naar kwalitatieve versterking van het onderwijs in lichamelijke opvoeding en leefstijlthema's door professionalisering van vakleerkrachten en vormen van collegiale consultatie.

²³ Beweegnorm is in dit verband de Combinorm (NNGB + Fitnorm) volgens de ouders van 4-11 jarige.

2.3 Subdoelen sector voortgezet onderwijs

Vanuit de sector vo zet de Onderwijsagenda SBGL in op het realiseren van de volgende doelen:

In 2016:

- is het percentage leerlingen in het voortgezet onderwijs dat voldoet aan de beweegnorm gestegen naar minimaal 50%.
- heeft 35% van de vo-scholen in Nederland een beschreven Gezonde School-beleid wat heeft geleid tot het uitreiken van minimaal 200 vignetten Gezonde School.
- hebben alle vo-scholen een – in het schoolbeleid verankerd - gezond voedingsaanbod op de school.
- voldoen alle vo-scholen aan de minimumnorm voor lichamelijke opvoeding.
- geven vakleerkrachten die hun professie aantoonbaar onderhouden, de lessen lichamelijke opvoeding.
- is het aantal maatschappelijke stages²⁴ bij aan sport, bewegen en leefstijl gerelateerde organisaties met 25% toegenomen.
- is het aantal vmbo-scholen (bb en kb) en praktijkscholen dat een aanvullend sportprogramma aanbiedt met 50% toegenomen.
- heeft 10% van de leerlingen in het vo de onlinetest 'testjeleefstijl.nu' gedaan.

Voor het voortgezet onderwijs worden op drie niveaus doelen onderscheiden. Op zowel het niveau van de individuele docent, het schoolniveau als het bestuurlijk niveau moet de agenda sport, bewegen en een gezonde leefstijl leiden tot een meer integraal en effectiever beleid. Voor deze drie actoren geldt dat zij ieder in hun eigen domein een grote invloed hebben op het stimuleren van dit gedrag bij jongeren. Uiteindelijk moeten de doelstellingen die op de drie afzonderlijke niveaus zijn geformuleerd bijdragen aan het komen tot schoolbeleid op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl. Het doel hiervan is het verhogen van de beweegparticipatie van jongeren en het vergroten van de aandacht voor een gezonde leefstijl onder jongeren in het vo. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het handvest gezonde kantine²⁵

Macro-bestuurlijk niveau: bestuur

De focus van het bestuur is om een school- of bestuursbreed gezondheidsbeleid op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl te ontwikkelen en dit beleid vervolgens te verankeren en te borgen. Dit alles aansluitend bij de Code Goed Onderwijsbestuur. De opdracht aan het bestuur daarbij is om te zorgen voor optimale condities voor scholen en professionals, zoals goede accommodaties, financiering en samenwerkingspartners in de regio. De Onderwijsagenda SBGL ondersteunt de bestuurders hierbij met een professionaliseringsaanbod en handreikingen op dit terrein.

Meso-directieniveau: school

De opdracht aan de directie is om sport, bewegen en gezonde leefstijl in het schoolbeleid te verankeren en hiervoor draagvlak te creëren binnen de school. Belangrijk daarbij is te werken vanuit de visie van de school zelf. Wil ik mij profileren als sportactieve en/of gezonde school? Wat wil ik op het terrein van sport, bewegen en gezonde leefstijl betekenen in mijn wijk/buurt? Gestreefd wordt naar een substantiële toename van het aantal scholen dat het vignet Gezonde School behaalt.

Micro-niveau: docent/vaksectie

De focus ligt hierbij op kwalitatieve versterking van het onderwijs in lichamelijke opvoeding en gezonde leefstijl door professionalisering van vakleerkrachten in de vorm van o.a. collegiale

²⁴ Afhankelijke van politieke besluitvorming over de maatschappelijke stages

²⁵ <http://www.voedingscentrum.nl/professionals/horeca-en-catering/handvest-gezonder-voedingsaanbod-op-scholen.aspx>

consultatie, themabijeenkomsten en intervisie. Daarnaast zet de Onderwijsagenda SBGL in op het uitbreiden van het aantal scholen dat bij sport en bewegen in en om de school nieuwe activiteiten aanbiedt waarbij ruimte is voor ideeën van leerlingen (meedenken/meedoen/mee organiseren). Dit lukt alleen door samen te werken met verenigingen en andere partners op lokaal/regionaal niveau. Ook deze lokale en regionale partners kunnen gebruik maken van het professionaliseringsaanbod.

2.4 Subdoelen sector middelbaar beroepsonderwijs

Vanuit het mbo zet de Onderwijsagenda SBGL in op het realiseren van de volgende doelen:
In 2016:

- is het percentage studenten in het middelbaar beroepsonderwijs dat voldoet aan de beweegnorm gestegen naar minimaal 50% (t/m 17 jaar) en 60% (18 jaar en ouder).
- heeft 35% van de mbo-scholen in Nederland een beschreven Gezonde School-beleid wat heeft geleid tot het uitreiken van minimaal 200 vignetten Gezonde School.
- hebben alle mbo-scholen een – in het schoolbeleid verankerd - gezond voedingsaanbod op de school en resulteert dit in 100% van de kantines met een gezond aanbod.
- is het aantal mbo-scholen dat een aanvullend schoolsportprogramma aanbiedt met 50% toegenomen.
- heeft 75% van de eerstejaars bol-studenten de onlinetest 'testjeleefstijl.nu' gedaan en 50% van de tweedejaars bol-studenten.
- voldoet 75% van de mbo-scholen aan het 5%-aanbod van sportactieve lessen voor de eerstejaars bol-studenten.
- hebben 20 scholen voor in totaal 20.000 tweedejaars bol-studenten sportactieve lessen die 5% van de onderwijstijd uitmaken.
- hebben 20 scholen voor in totaal 10.000 eerstejaars bbl-studenten sportactieve lessen die 5% van de onderwijstijd uitmaken.

Binnen het middelbaar beroepsonderwijs worden op drie niveaus doelen onderscheiden. Op zowel het niveau van de individuele docent, het schoolniveau als het bestuurlijk niveau moet de Onderwijsagenda SBGL leiden tot een meer integraal en effectiever beleid. Voor deze drie actoren geldt dat zij ieder in hun eigen domein een grote invloed kunnen hebben op het stimuleren van dit gedrag bij jongeren. Uiteindelijk moeten de doelstellingen die op de drie afzonderlijke niveaus zijn geformuleerd bijdragen aan het komen tot schoolbeleid op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl. Het doel hiervan is het verhogen van de beweegparticipatie van jongeren en het vergroten van de aandacht voor een gezonde leefstijl onder jongeren in het mbo.

Macro-bestuurlijk niveau: bestuur

De focus van het bestuur is om een school- of bestuursbreed gezondheidsbeleid op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl te ontwikkelen en dit beleid te verankeren en borgen. De opdracht aan het bestuur daarbij is om te zorgen voor optimale condities voor de school en professionals zoals goede accommodaties, financiering en samenwerkingspartners in de regio. De Onderwijsagenda SBGL ondersteunt bestuurders hierbij met een professionaliseringsaanbod en handreikingen op dit terrein. Het gebruik van de handleiding Gezonde School mbo is hiervoor het geëigende instrument.

Meso-directieniveau: school

Binnen het mbo is de midden managementlaag van directeurs en teamleiders het gremium dat de besluiten neemt over lessenplanning, docenteninzet en de begroting per onderwijseenheid. Hier zal vooral de focus liggen op de kwantiteit. Dus staan onderwerpen als financiën, planning, deskundigheidsbevordering en netwerkvorming centraal.

Het onderwijs dat scholen geven is verankerd in studiegidsen en wordt daarmee zoveel mogelijk uit de lumpsum gefinancierd. Het aanbod dat scholen geven komt voor het grootste deel uit de

lessendatabase 'Vitaal mbo', dat als dé digitale verzamel- en ontwikkelplaats dient voor goede leerinhouden.

Micro niveau: docent/vaksectie

De focus ligt hierbij op kwalitatieve versterking van het onderwijs in vitaal burgerschap en vitaal werknemerschap door professionalisering van vakleerkrachten in de vorm van o.a. collegiale consultatie, themabijeenkomsten en intervisie. Het platform Bewegen en Sport van de MBO Raad speelt hier een belangrijke rol in.

Ook is er veel aandacht voor het vergroten van het gebruik van de bekende, al bestaande interventies. Voor het mbo gaat het specifiek om Testjeleefstijl.nu (www.testjeleefstijl.nu) en de lessendatabase 'Vitaal mbo' (www.vitaalmbonl.nl).

Het stimuleren van de kwantitatieve versterking van binnenschools aanbod is gericht op het behalen van de 5%-norm met kwalitatief sterke lessen.

3 Activiteiten per sector

In dit hoofdstuk staan de activiteiten per sector. Deze activiteiten zijn concrete uitwerkingen van de in hoofdstuk 2 genoemde doelen.

3.1 Primair onderwijs

In hoofdstuk 1 is beschreven dat de po-sector speerpunten heeft in de Onderwijsagenda SBGL: schoolbeleid, focus op interventies & ondersteuningsaanbod en partnerschap. Wat betreft het schoolbeleid zoomt de sector in op drie niveaus, zie hoofdstuk 3.1.1 t/m 3.1.3. De resultaten van de focus op interventies & het ondersteuningsaanbod vindt in nauwe samenhang met de #Jeugdimpuls plaats, zie hoofdstuk 3.1.4. Het speerpunt partnerschap is verweven in de resultaten op macro-, meso- en micro-niveau. Bijvoorbeeld door het organiseren van kennisdeling/studiedagen die gezamenlijk georganiseerd worden met de betrokken actoren.

3.1.1 Macro-/bestuurlijk niveau

De PO-Raad behartigt als vereniging de gemeenschappelijke belangen van de besturen in het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. Daarmee is de PO-Raad als communicatiekanaal de logische weg om de bestuurders te bereiken.

Om bij te dragen aan de hoofddoelstelling stimuleert de PO-Raad schoolbesturen tot een gericht en duurzaam (school)beleid op het gebied van sport, bewegen en een gezonde leefstijl. De PO-Raad start met een oproep onder haar leden, waarin de raad vraagt welke schoolbesturen het thema Sport, Bewegen en Gezonde Leefstijl op de agenda hebben en welke schoolbesturen daaraan aandacht geven in hun bestuurlijk (school)beleidsplan. De PO-Raad wil inzichtelijk(er) krijgen wat de vraag en behoefte van de besturen is. Mede aan de hand daarvan publiceert en verspreidt de PO-Raad goede voorbeelden. Een voorbeeld daarvan is een nieuwsbericht met daarin een schoolportret van 1 á 2 schoolbesturen. De PO-Raad interesseert en motiveert de schoolbestuurders ook voor het thema sport, bewegen en een gezonde leefstijl op bestuurlijk relevante congressen en bijeenkomsten.

In samenwerking met diverse partijen ontwikkelt de PO-Raad een raamwerk als tool op bestuurlijk niveau. Dit raamwerk is eind 2013 ontwikkeld, verspreid, gepubliceerd en aangereikt aan de schoolbesturen. Dit raamwerk draagt bij aan de ontwikkeling en ondersteuning van de individuele, bestuurlijke schoolbeleidsplannen.

Kortom, de Onderwijsagenda SBGL:

- *Doet een behoefteonderzoek onder de leden van de PO-Raad;*
- *Publiceert en verspreidt goede voorbeelden onder de leden van de PO-Raad;*
- *Ontwikkelt een beleidshandreiking voor en door bestuurders in het PO;*
- *Doet een gericht professionaliseringsaanbod voor bestuurders in het PO.*

3.1.2 Meso-/directieniveau

Op basis van minimaal vijf good practices ontwikkelt de PO-Raad een stappenplan voor integraal en structureel schoolbeleid. De PO-Raad doet dit in samenwerking met het Centrum Gezond Leven, de KVLO, #Jeugdimpuls en mogelijk de AVS (als natuurlijke partner van de schoolleiders). Het streven is om dit stappenplan eind 2013 ontwikkeld, verspreid, gepubliceerd en aangereikt te hebben aan schoolleiders/schooldirecties.

Ook op directie- en schoolleidersniveau vraagt de raad aandacht voor het thema sport, bewegen en gezonde leefstijl tijdens voor de doelgroep relevante congressen/bijeenkomsten. Het streven is om dit minimaal één keer per jaar aanbod te laten komen.

In samenwerking met de landelijke partners organiseren we studiedagen/lezingen, waardoor het thema ook op dit niveau (nog meer) op de agenda komt. Het streven is om alle schoolleiders / directeuren te bereiken.

Kortom, de Onderwijsagenda SBGL:

- *Ontwikkelt een stappenplan voor integraal en structureel schoolbeleid op het gebied van sport, bewegen en gezonde leefstijl;*
- *Ondersteunt scholen – met name scholen in wijken/regio's waar de sportparticipatie laag is – door het aanbieden van een ondersteuningsaanbod (financieel en/ of advies op maat) i.s.m. het #Jeugdimpuls;*
- *Doet een gericht professionaliseringsaanbod voor schoolleiders in het po;*
- *Organiseert studiedagen/lezingen voor directies/schoolleiders in het po;*
- *Geeft scholen een financiële ondersteuning om Gezonde School beleid vorm te geven, vignetten aan te vragen en CGL erkende interventies te implementeren.*

3.1.3 Micro-/leerkrachtniveau

Voor de bevoegde (vak) leerkrachten, combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en andere professionals in het onderwijsveld komt er ter stimulering van de deskundigheidsbevordering tijdens bijvoorbeeld een studiedag, een netwerkdag of een congres aandacht voor sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Daarbij wordt gestuurd op de methodiek van de Gezonde School. De Onderwijsagenda SBGL sluit aan bij de bestaande deskundigheidsbevorderingen van bijvoorbeeld de KVLO, de pabo's en het Programma Sport, Bewegen in de Buurt. Deze aansluiting vindt o.a. plaats via de Landelijke Experts.

Kortom, de Onderwijsagenda SBGL:

- *Doet een gericht professionaliseringsaanbod voor bevoegde (vak) leerkrachten, combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en andere professionals in het po-onderwijsveld;*
- *Ondersteunt scholen – met name scholen in wijken/regio's waar de sportparticipatie laag is – door het aanbieden van een ondersteuningsaanbod (financieel en/ of advies op maat) i.s.m. #Jeugdimpuls voor 2012;*
- *Werkt mee aan het sector overstijgend ontwikkelen van een doorlopende leerlijn met bijpassende leermaterialen en leerlingvolgsysteem.*

3.2 Voortgezet onderwijs

3.2.1 Macro-/bestuurlijk niveau

De VO-raad behartigt als vereniging de gemeenschappelijke belangen van de besturen in het voortgezet onderwijs en het praktijkonderwijs. Daarmee is de VO-raad als communicatiekanaal de logische weg om de bestuurders te bereiken. De uitingen van de VO-raad, zoals VO-actueel en VO-magazine hebben een hoog bereik onder de bestuurders en schoolleiders. Ook de website van de VO-raad raadplegen zij veelvuldig.

Om bij te dragen aan de hoofddoelstelling stimuleert de VO-raad schoolbesturen tot een gericht en duurzaam (school)beleid op het gebied van sport, bewegen en een gezonde leefstijl. De VO-raad start met een oproep onder haar leden, waarin de raad vraagt welke schoolbesturen het thema sport, bewegen en gezonde leefstijl op de agenda hebben en welke schoolbesturen daaraan aandacht geven in hun bestuurlijk (school)beleidsplan. Hierdoor krijgt de VO-raad inzichtelijk(er) wat de vraag en behoefte van de besturen is. Mede aan de hand daarvan publiceert en verspreidt de VO-raad goede voorbeelden. De VO-raad interesseert en motiveert de schoolbestuurders ook voor het thema sport, bewegen en een gezonde leefstijl via bestuurlijk relevante congressen.

In samenwerking met de landelijke partners ontwikkelt de raad samen met bestuurders een raamwerk als tool op bestuurlijk niveau. Dit raamwerk is eind 2013 ontwikkeld, verspreid, gepubliceerd en aangereikt aan de schoolbesturen.

De Onderwijsagenda SBGL:

- *Ontwikkelt een beleidshandreiking voor en door bestuurders in het vo;*
- *Doet een gericht professionaliseringsaanbod voor bestuurders in het vo;*
- *Vestigt specifieke aandacht op het belang van sport, bewegen en gezonde leefstijl in het praktijkonderwijs en de bb en kb in het vmbo in de diverse publicaties van de VO-raad.*

3.2.2 Meso- /directieniveau

Ook op directie- en schoolleidersniveau vraagt de VO-raad op allerlei manieren aandacht voor het thema sport, bewegen en gezonde leefstijl tijdens voor de doelgroep relevante congressen/bijeenkomsten en publicatie-uitingen.

De Onderwijsagenda SBGL:

- *Ondersteunt scholen – met name scholen voor vmbo en praktijkonderwijs - bij het vormgeven van een aanvullend schoolsportprogramma en het betrekken van jongeren bij deze activiteiten;*
- *Stimuleert scholen leerlingen een gezond voedingsaanbod aan te bieden;*
- *Promoot dat scholen het vignet gezonde school behalen;*
- *Stimuleert scholen Sport Oriëntatie Keuzetrajecten (SOK) vorm te geven in samenwerking met regionale partners;*
- *Stimuleert scholen deel te nemen aan de schoolsportcompetitie Mission Olympic;*
- *Ondersteunt scholen bij het versterken van de ouderbetrokkenheid bij voeding en bewegen op school, samen met de werkgroep ouderparticipatie van het CGG, de School;*
- *Stimuleert scholen meer maatschappelijke stages bij sportverenigingen en overige aan sport, bewegen en leefstijl gerelateerde organisaties aan te bieden;*
- *Onderzoekt de mogelijkheid om in Vensters voor Verantwoording een indicator voor sport, bewegen en gezonde leefstijl op te nemen;*
- *Brengt belemmeringen in kaart die LOOT scholen en overige vo-scholen ondervinden die 'sporttalenten' in huis hebben en zoekt oplossingen voor deze belemmeringen;*
- *Geeft scholen een financiële ondersteuning om Gezonde School-beleid vorm te geven, vignetten aan te vragen en CGL erkende interventies te implementeren.*

3.2.3 Micro- /leerkrachtniveau

Voor de bevoegde (vak) leerkrachten, combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en andere professionals in het onderwijsveld komt tijdens regionale of landelijke studiedagen, een netwerkdagen, of congressen aandacht voor sport, bewegen en een gezonde leefstijl.

De Onderwijsagenda SBGL:

- *Ontwikkelt een professionaliseringsaanbod voor de docenten en biedt dit aanbod, gericht op verbetering van de kwaliteit en verbreding van onder andere de lo-lessen;*
- *Doet een ondersteuningsaanbod voor professionals die zijn betrokken bij sport en bewegen in en om de school, in samenwerking met de landelijk betrokken partijen;*
- *Werkt mee aan het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn met bijpassende leermaterialen en leerlingvolgsysteem.*

3.2.4 Samenwerking op landelijk niveau

Enkele doelen van de Onderwijsagenda SBGL hebben betrekking op landelijke initiatieven en activiteiten, die niet direct te koppelen zijn aan individuele vo-scholen. De nadruk ligt op het verspreiden van good practices die aantoonbaar succesvol zijn geweest. Wat werkt nu echt? In navolging van het mbo wordt Testjeleefstijl.nl doorontwikkeld.

De Onderwijsagenda SBGL:

- *Draagt in samenwerking met partners als NOC*NSF goede samenwerkingsvoorbeelden (zoals bijvoorbeeld met schoolsportverenigingen Rotterdam) landelijk uit;*
- *Ontwikkelt instrumenten die in het project Vmbo in beweging zijn opgeleverd - in samenwerking met NISB en KVLO - zo nodig door en stimuleert de inzet van deze instrumenten op nieuwe vmbo-scholen;*
- *Rolt succesvolle resultaten van het project Vmbo in beweging samen met huidige deelnemende scholen en andere samenwerkingspartners uit;*
- *Bewerkstelligt meer synergie in bestaande initiatieven als Olympisch Vuur, #Jeugdimpuls (deelspoor School) en Convenant Gezond Gewicht;*
- *Ontwikkelt Testjeleefstijl.nl voor het vo en promoot deelname aan deze interventie.*

3.3 Middelbaar beroepsonderwijs

3.3.1 Macroniveau: de bestuurders:

De communicatiekanalen van de MBO Raad en MBO Diensten zijn de logische wegen om de bestuurders van mbo-scholen te bereiken. De nieuwsbrief van de MBO Raad en de MBO krant worden goed gelezen en verspreid in de scholen. Het informeren en overtuigen van bestuurders via de vergader- en overlegstructuur is een van de beste mogelijkheden om direct contact te hebben. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om via werkbezoeken direct de sportcoördinator van de instelling te ondersteunen en in gesprek te gaan met de bestuurder. Eén van de belangrijkste focussen is het samenstellen van beleid voor het krijgen van een Gezonde School. Het overtuigen van de bestuurders en helpen om goede keuzes te maken is een van de speerpunten.

Ook de bestuurder en directie van de MBO Raad en MBO Diensten zijn betrokken bij diverse netwerken en platforms. Door de bestuurder te adviseren, ondersteunen en vervangen waar nodig kunnen we de samenhang binnen de diverse projecten waarborgen.

Vanuit het platform zal er extra aandacht zijn voor het opzetten van Publiek Private Samenwerkingen (PPS). Binnen het mbo is hier al langer sprake van vanwege de goede relaties met het bedrijfsleven in het kader van afstemmen van werk en opleiding. Deze banden zijn een goede basis voor ondersteuning door bedrijven om een intensievere samenwerking rond vitaal werknemerschap aan te gaan. De werkgevers zijn immers bij een gezonde startende werknemer en bij een overdracht van kennis, vaardigheden en houding op de andere collega's. Bestuurders zullen geholpen worden bij het versterken van PPS binnen deze thema's.

Vanuit het platform SBGL zal er specifiek binnen het mbo netwerk van de facilitair managers worden ingezet op het informeren en waar mogelijk sturen, doorverwijzen of helpen bij het realiseren van een 100% aantal Gezonde kantines .

De Onderwijsagenda SBGL:

- *Publiceert twee keer per jaar een artikel in de MBO krant;*
- *Maakt zoveel mogelijk de sense of urgency bespreekbaar en beantwoordt deze opgeroepen vraag binnen de diverse vergadercircuits van de MBO Raad én in persoonlijke gesprekken, in de komende vier jaren vinden minimaal veertig persoonlijke gesprekken met bestuurders plaats;*
- *Organiseert in 2014 en 2016 samen met de partners een congres;*
- *Neemt via de medewerker binnen de MBO Raad plaats in de diverse overlegorganen en legt de link naar de interne overige beleidsthema's zoals de kwalificatiedossiers, Loopbaan & Burgerschap, examinering, onderwijstijd/topsport en de opleiding Sport & Bewegen;*
- *Gaat met minimaal vier beroepssectoren een verbinding aan waarbinnen een aantal toonaangevende bedrijven betrokken worden die sector breed werken. Zij tonen een actieve betrokkenheid door bij te dragen aan de ontwikkeling én uitvoering van actieve leefstijl en vitaal werknemerschap programma's;*

- *Vindt voor Testjeleefstijl.nu commerciële betrokkenen die de exploitatie makkelijker maken waardoor de klantprijs naar beneden kan;*
- *Begeleidt mbo-scholen waardoor 100% van de scholen een gezond voedingsaanbod heeft²⁶.*

3.3.2 Meso-niveau: het middenmanagement

Het uitwisselen van kennis en ervaringen tussen de experts, regiobegeleiders en collega's is een van de meest gewaardeerde activiteiten in het huidige platform Bewegen en Sport van de MBO Raad en is de uitkomst van het onderzoek naar de implementatie binnen het platform SBO, gedaan door Kennispraktijk (2012). Via het platform Bewegen en Sport mbo, ontmoeten de sportcoördinatoren van de mbo-instellingen elkaar minimaal vier keer per jaar. Daarnaast verdiepen zij zich via speciale masterclasses steeds in een thema. Via zijn website en nieuwsbrief houdt het platform de sportcoördinatoren maandelijks op de hoogte van alle nieuwe landelijke en regionale ontwikkelingen. Ook collegiale consultatie en studiereizen behoren tot het aanbod.

Binnen het mbo zijn er nog weinig beschreven interventies in de databases. De komende jaren worden meer activiteiten opgespoord en worden deze beter beschreven om ze te kunnen plaatsen in de databases. De beschreven activiteiten worden via diverse kanalen gepromoot.

De sportcoördinatoren worden geholpen met de uitvoering van het door het bestuur bepaalde beleid voor de Gezonde School. De Onderwijsagenda SBGL zet scholing op om de sportcoördinator beter zijn functie uit te kunnen laten oefenen. Onderwerpen zoals stakeholdermanagement, financiën, communicatie en politieke sensitiviteit komen hier aan bod.

Het begeleiden van de scholen bij de kansrijke landelijke ontwikkelingen zoals de Buurtsportcoach en de Sportimpuls, gebeurt via specifieke, regionale netwerkbijeenkomsten, nieuwsbrieven, tipsheets en de regionale ondersteuner.

De Onderwijsagenda SBGL:

- *Gebruikt het bestaande platform Bewegen en Sport mbo als ontmoetingsplaats voor de mbo-sportcoördinatoren. De bestaande activiteiten zoals de platformbijeenkomsten, maandelijks nieuwsbrief, website, studiereis en masterclasses worden binnen de kaders van de Onderwijsagenda SBGL uitgevoerd;*
- *Zet binnen de regio, gestuurd door de regionale ondersteuners de collegiale consultatie op;*
- *Zoekt samen met het onderzoeksprogramma van ZonMW de bestaande praktijk op, brengt ze in kaart en benoemt de witte vlekken benoemen. De witte vlekken zullen worden ontwikkeld en verspreid;*
- *Ontwikkelt de al eerder ontwikkelde en uitgevoerde opleiding voor sportcoördinatoren verder en zet deze voor alle betrokkenen in de markt;*
- *Probeert alle actuele ontwikkelingen te sturen en deze zo mede vorm te geven dat ze voor de sector het best passend zijn. Vervolgens worden de kansrijke ontwikkelingen actief verspreid en de sportcoördinatoren geholpen om dit toe te passen in hun eigen praktijk;*
- *Geeft scholen een financiële ondersteuning om Gezonde School beleid vorm te geven, vignetten aan te vragen en CGL erkende interventies te implementeren.*

3.3.3 Micro-niveau: de docent

Het gebruik en in de inhoud van Testjeleefstijl.nu en de lessendatabase Vitaalmbo.nl worden doorontwikkeld. Dit gebeurt zoveel mogelijk samen met de docenten in de school. De leefstijltest en de lessen worden steeds in de school getest en waar nodig aangepast. De lessendatabase wordt verder gevuld. Mogelijke uitbereiding naar het vo is een kans om een doorlopende leerlijn te maken. De Onderwijsagenda SBGL ontwikkelt een doorlopende leerlijn vitaliteit van po naar vo en naar mbo samen met de bijbehorende leermaterialen en leerlingvolgsysteem. Daarnaast wordt ingezet op de verbreding van de docent van smal (alleen biologie of bewegen), naar breed (meer een docent

²⁶ <http://www.degezondeschoolkantine.nl/nl/school/mbo-school/>

bewegen en actieve leefstijl). Ook het breder ontsluiten van de kennis en producten van de thema-instituten is hierbij van belang. Er moet een betere samenwerking tussen de thema-instituten en het mbo ontstaan. De kwartiermaker onderwijs speelt hierbij een cruciale rol.

Binnen het mbo zijn er nog weinig beschreven interventies in de databases. De komende jaren worden meer activiteiten opgespoord en beter beschreven om ze te kunnen plaatsen in de databases. De beschreven activiteiten worden via diverse kanalen gepromoot.

Eén van de kansrijke onderdelen binnen het mbo om de sportieve activiteiten verder te promoten zijn schoolsport, verenigingen en kampioenschappen. Deze zijn al voorzichtig gestart en kunnen nu door naar een Nederland brede dekking. Het doorgroeien naar volwaardige verenigingen, als dependance van de schoolactieve vereniging met regionale en landelijke toernooien zijn echte stimulansen om te blijven sporten. Een Mission Olympic-opzet voor het mbo moet onderzocht worden. Scholen worden hierbij begeleid en geholpen. Goede afstemming met de KVLO en NOC*NSF zijn hierbij noodzakelijk.

Ook voor de docent zet de Onderwijsagenda SBGL diverse scholingsmogelijkheden, netwerken en congressen op. Veelal gebeurt dit in samenwerking met de andere sectoren en partners.

De Onderwijsagenda SBGL:

- *Ontwikkelt, test en promoot de lessendatabase met docenten;*
- *Werkt mee aan het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn met bijpassende leermaterialen en leerlingvolgsysteem;*
- *Promoot dat de mbo scholen de bestaande schoolsportverenigingen en schoolsport toernooien verder uitbouwen en zetten nieuwe, in kansrijke sporten, op;*
- *Zet een scholingsagenda op, samen met de landelijke partners, en voert die uit.*

4 Landelijke afstemming

Een deel van de landelijke ontwikkelingen wordt direct verbonden aan de Onderwijsagenda SBGL door de inzet van experts. De verbinding en ontwikkeling doen de sectorraden door eigen personele inzet. Naast deze verbondenheid zijn er een aantal landelijke initiatieven die in zich zelf een ontwikkeling voor het onderwijs hebben. Hieronder worden er aantal genoemd die op deze manier een belangrijke partner zijn.

#Jeugdimpuls

Zoals in de aanleiding staat beschreven zet de Onderwijsagenda SBGL in nauwe samenwerking met de #Jeugdimpuls in op 'in theorie goed onderbouwde' gezondheid bevorderende interventies. De #Jeugdimpuls (looptijd 2012-2014) geeft via de deelsporen school en sociale media een impuls aan de gezonde leefstijl van jongeren.

Twee van de vijf activiteiten van de #Jeugdimpuls zijn vooral gericht op de po-sector en sluiten aan bij de doelstelling van de Onderwijsagenda SBGL. In nauwe samenwerking wordt toegewerkt naar een handreiking Gezonde School voor po-directeuren die op zijn/haar school een gezonde leefstijl van zijn leerlingen wil bevorderen. De handreiking bevat informatie over redenen om aan een gezonde school te werken, tips over het verkrijgen van draagvlak en mogelijkheden om concreet aan de slag te gaan. De handreiking wordt ontsloten via www.gezondeschool.nl.

De andere op primair onderwijs gerichte activiteit vanuit de #Jeugdimpuls, waaraan de Onderwijsagenda SBGL bijdraagt, is het versterken van activiteiten middels het stimuleren van het gebruik van de 'in theorie goed onderbouwde' interventies/activiteiten. Basisscholen ontvangen informatie over opties om ondersteuning aan te vragen vanuit de #Jeugdimpuls (en de Onderwijsagenda SBGL). Uitgaand van hun vraag kunnen scholen hulp krijgen bij het uitvoeren van activiteiten om de gezondheid van hun leerlingen te bevorderen. Deze hulp wordt aangeboden in de vorm van (financiële) ondersteuning en/of advies op maat, en wordt uitgezet via een tenderconstructie. In juli 2012 is de #Jeugdimpuls gestart met de organisatie van deze tender, waarbij de PO-Raad, de lokale partijen (GGD-en), interventie-eigenaren en de GGD-NL zijn betrokken. Vanuit de #Jeugdimpuls wordt er voor het mbo gewerkt aan het ondersteunen van Testjeleefstijl.nu door het ontwikkelen van een digitale ondersteuning via social media en het uit werken en implementeren van het vignet Gezonde School door GGD NL. Beide ontwikkelingen zijn in goede samenwerking al gestart.

Convenant Gezond Gewicht

De sectorraden participeren zowel in het Convenant Gezond Gewicht (CGG) als de Onderwijsagenda SBGL. De sectorraden hebben commitment gegeven om zich in te zetten voor beide initiatieven. De doelstellingen van de Onderwijsagenda SBGL sluiten aan op de doelstellingen van het CGG (waaronder de doelstellingen van het deelconvenant school en JOGG). Om eenduidigheid en overzicht voor het onderwijs te garanderen, is het noodzakelijk dat beide initiatieven (CGG en Onderwijsagenda SBGL) samen optrekken en nauwe aansluiting zoeken bij elkaar. De Onderwijsagenda SBGL en het CGG maken hier in 2012 in goed overleg verdere afspraken over. De focuspunten van het deelconvenant school zijn:

1. Gezond voedingsaanbod op scholen
2. Sport en bewegen voor/tijdens/na schooltijd
3. Aanbod ouderparticipatie beschikbaar en toegankelijk maken
4. Geïntegreerd aanbod voeding- en beweeginterventies voor scholen en JOGG-gemeenten

De convenantpartners en dus ook het onderwijs, zijn inhoudelijk akkoord met deze focus en sluiten hier op aan. De afstemming is er op gericht dat de Onderwijsagenda SBGL een sterker accent legt op de JOGG-gemeenten en JOGG legt een sterker accent op het onderwijs. Op deze manier versterken beide initiatieven elkaar.

Landelijk Overleg Thema-instituten (LOT)

De thema-instituten werken aan een gezamenlijk plan om de gehele onderwijssector, met een accent op het vo en mbo, beter te bedienen met informatie en ondersteuning. De aangestelde kwartiermaker werkt dit plan uit. De Onderwijsagenda SBGL biedt alle hulp en communicatiekanalen om dit gezamenlijk in te vullen. Medio 2013 is dit plan van de LOT-partners gereed.

Sportimpuls

Een goede kans voor scholen om extra financiering te vinden is een aanvraag doe bij de Sportimpuls.

Dat betekent dat

- a. er voldoende voor de scholen geschikte interventies in de menukaart beschikbaar moeten zijn, en
- b. scholen de weg naar deze aanvraag moeten kennen en een aanvraag in moeten kunnen dienen

Op beide aspecten kan de Onderwijsagenda SBGL scholen ondersteunen en begeleiden.

5 Monitoring en evaluatie

Onafhankelijke onderzoeksinstituten voeren de monitoring, evaluatie en eindrapportage uit in samenwerking met de diverse partijen die deel uit maken van de Onderwijsagenda SBGL.

De monitoring dient twee doelen: het informeren van scholen over hun voortgang en positionering van andere scholen (hoe doe ik het?) en het in kaart brengen van de landelijke voortgang zodat mogelijk het beleid kan worden bijgesteld. Uiteindelijk dient dit als basis voor de verantwoording van alle inzet binnen de Onderwijsagenda.

Primair gaat het om het aantal scholen dat aantoonbaar bezig is met het vormgeven van Gezond School-beleid en daarnaast het aantal behaalde vignetten Gezonde School. Binnen de verschillende sectoren zijn verschillende accenten gelegd welke ook apart gemonitord dienen te worden. Dit wordt in de jaarlijkse tussenrapportage beschreven.

Ieder jaar levert de Onderwijsagenda SBGL op 1 oktober een tussenrapportage op waarbij de Output en Outcome ten opzichte van de geformuleerde ambitie en doelen worden verwoord. Op grond van deze rapportage past de Onderwijsagenda, waar nodig, de doelstelling en bijbehorende begroting aan. Dit vindt steeds in nauw overleg met de opdrachtgever plaats.

1 februari 2013	0-metingrapportage op gestelde doelen
1 november 2014	1-meting rapportage
1 november 2016	inhoudelijke eindrapportage
20 december 2016	financiële eindrapportage / accountantsverklaring

NB, door TNO:

In 2014 zal (vermoedelijk) het laatste trendrapport bewegen en gezondheid uitkomen. Hierin zullen de beweegcijfers staan beschreven tot en met 2012. Daarna zal het monitoren van bewegen in Nederland op een andere manier worden voortgezet. Hoe precies is nog niet helemaal duidelijk. De kans is echter groot dat de vragen waarmee het beweeggedrag in 2016 zal worden bepaald anders zal zijn dan de vragen die momenteel in de TNO monitor worden gebruikt. Hierdoor is het nog lastiger om een uitspraak te doen over het percentage kinderen dat in 2016 volgens deze nieuwe methode aan de beweegnorm zal voldoen.

6 Organisatiestructuur

6.1 Servicepunt

Het samenwerken van de drie sectorraden om te komen tot meer en beter bewegen in Nederland is uniek. De brancheverenigingen hebben een groot bereik binnen de scholen. Hun aanspreekpunt is voornamelijk de bestuurder in de school. Om de doelstellingen te behalen is het nodig om het hele spectrum aan doelgroepen te bereiken. Om dit te kunnen doen wordt er voor, door en met de scholen een Servicepunt ingericht waarin verschillende ondersteunings- en begeleidingsinstrumenten in samenwerking met lokale, regionale en landelijke partijen voor scholen beschikbaar komen. Er wordt hier nadrukkelijk gestuurd op het gebruik maken van de bestaande ondersteuningsinstrumenten en organisaties.

Er zijn drie rollen te herkennen binnen het Servicepunt:

1. Binnen elke onderwijsraad een verantwoordelijke medewerker worden aangesteld die samen met de projectleider en één van de voorzitters van de raden verantwoordelijk is voor de uitvoering van de sectorspecifieke activiteiten. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is belegd bij de heer Sjoerd Slagter, voorzitter VO-raad.
2. Team van verschillende landelijke experts volgen, sturen en communiceren alle landelijke ontwikkelingen.
3. De scholen krijgen desgewenst begeleiding en ondersteuning van de regionale schoolondersteuners.
4. Back office: communicatie-, financieel en administratief medewerker.

Daarnaast werkt het Servicepunt nauw met de andere organisaties in Nederland samen die aan vergelijkbare doelen werken.

Een vraag- en aanbodgestuurde serviceorganisatie ondersteunt de scholen. Het Servicepunt Sport, Bewegen en Gezonde Leefstijl voor het onderwijs heeft een fysieke en digitale component. Fysiek: de regioconsulenten komen op afroep langs, organiseren lokale en regionale bijeenkomsten en zorgen ervoor dat bestaande netwerken rond deze thema's beter vindbaar zijn voor de scholen en aansluiten bij hun behoefte. Ook vinden er regionale en landelijke bijeenkomsten plaats in de vorm van netwerkvorming, platformbijeenkomsten en deskundigheidsbevordering. Digitaal: het Servicepunt zet de bestaande websites van de Gezonde School, Wikiwijs en de afzonderlijke communicatiekanalen (website/nieuwsbrief) van de sectorraden in. Er komt geen aparte website/huisstijl omdat de Onderwijsagenda SBGL een tijdelijke impuls is waarbij het accent ligt op het versterken van bestaande initiatieven en reguliere organisaties.

Voor een aantal onderwerpen zijn er landelijk veel ontwikkelingen. Landelijke experts hebben de kennis over deze ontwikkelingen en zij denken en praten mee bij de doorontwikkeling voor de komende jaren. Deze experts zijn voor dat onderwerp al betrokken in een andere organisatie in het land. Dat kan een school of ondersteuningsorganisatie zijn.

6.2 Kernteam

In nauwe samenwerking met het CGL #Jeugdimpuls wordt de landelijke overlegstructuur vormgegeven. Hierbij speelt het dilemma dat aan de ene kant de opdracht bestaat om overleggen te verminderen en overlap eruit te halen en aan de andere kant om de betrokken partners regelmatig samen te spreken over de ontwikkelingen binnen de Onderwijsagenda SBGL en het sturen op samenwerking.

Het is dus niet wenselijk om een nieuwe overlegtafel te creëren, maar om bestaande te benutten en samen te voegen. Het is nu te vroeg om hier uitspraken over te doen.

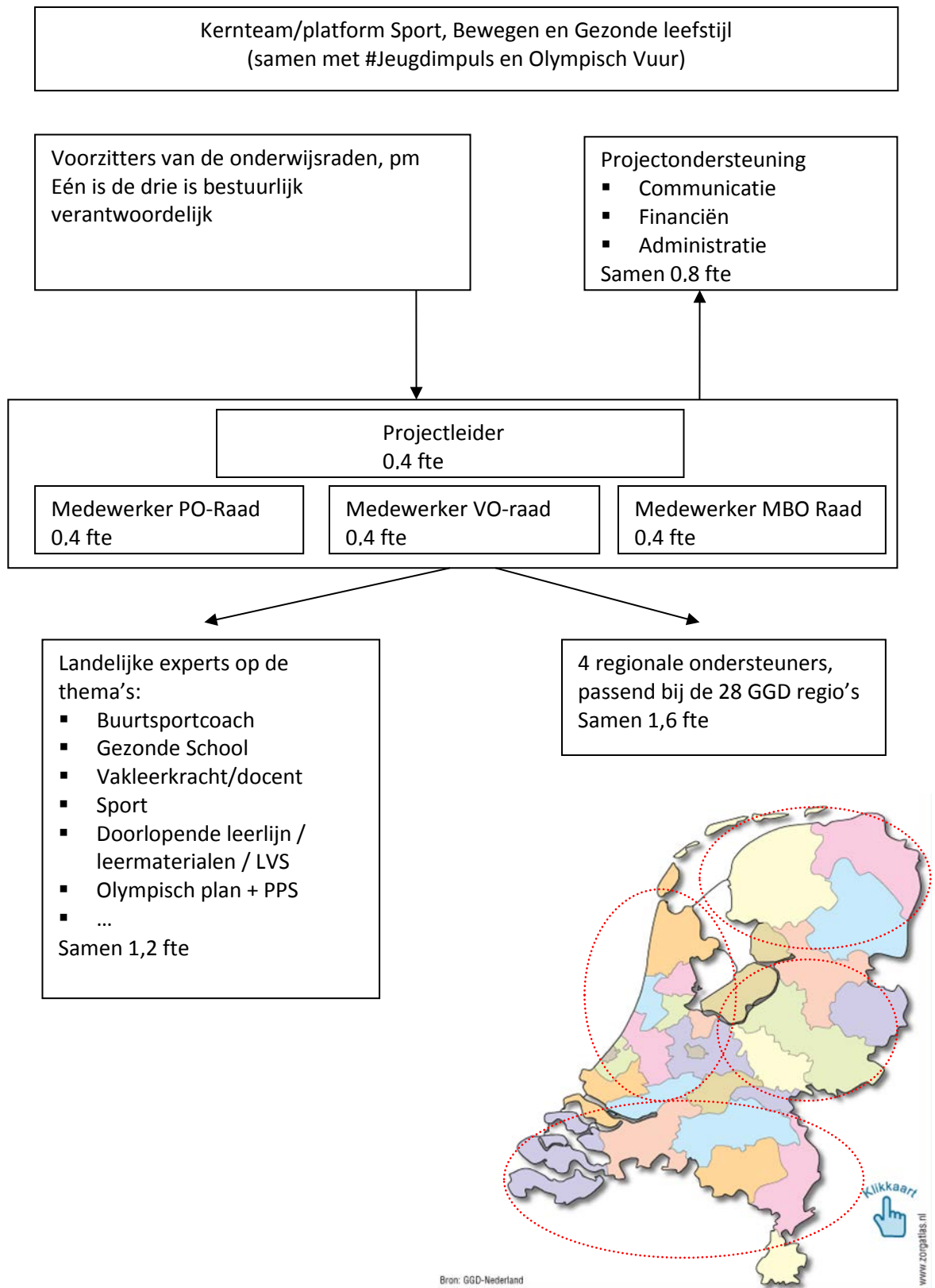
In eerste instantie vindt de afstemming met de #Jeugdimpuls plaats en moet er een overlegtafel vergelijkbaar met het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs samengesteld worden.

In het najaar 2012 vinden deze gesprekken plaats waarna er begin 2013 duidelijkheid moet zijn over de overlegstructuur. Daarnaast is de rol van het Olympisch Vuur 2028 onmiskenbaar bij het verder afstemmen en professionaliseren van landelijk draagvlak.

Vanuit de sectorraden is Sjoerd Slagter (voorzitter VO-raad) de bestuurlijk verantwoordelijke. De drie voorzitters spreken elkaar drie keer per jaar over de voortgang van het project in het algemeen en per sector in het bijzonder. De planning hiervoor is: oktober, februari en juni. De projectleider en drie sectorverantwoordelijke projectleiders zijn hierbij aanwezig en bespreken elke keer een tussenrapportage. In het overleg van oktober staat de jaarlijkse rapportage voor de opdrachtgever op de agenda. Deze levert de Onderwijsagenda SBGL in november van elk jaar op.

In de komende paragrafen staan de actoren verder uitgewerkt.

Organogram:

6.2.1 Projectleider

De projectleider valt onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van een van de voorzitters van de sectorraden en is inhoudelijk en uitvoerend verantwoordelijk voor de Onderwijsagenda.

Het takenpakket bestaat uit:

- Mede vormgeven van het uitvoeringsplan;
- Begeleiden en aansturen van de drie medewerkers binnen de onderwijsraden;
- Begeleiden en aansturen van de experts;
- Begeleiden en aansturen van de regio vertegenwoordigers;
- Vormgeven, vastleggen en onderhouden van de samenwerking tussen de betrokken partijen;
- Opzetten en voorzitten van overleg- en evaluatiemomenten zowel beleids- als uitvoerend;
- Zorgen voor de externe en interne communicatie van de projecten richting doelgroepen;
- Coördineren van de uitvoering van de expertthema's;
- Bewaken en sturen van de voortgang van de uitvoering;
- Monitoren en schrijven van voortgangsrapportages;
- Verzorgen van de financiële administratie.

6.2.2 Medewerker sectorraden

Binnen elk van de drie sectorraden komt een medewerker die een grote rol speelt in het van binnenuit behartigen van de belangen, kennen van de 'wegen' richting bestuurders van de scholen en het optimaal gebruiken van de communicatiekracht. De medewerker van de sectorraad is verantwoordelijk voor het behalen van de sectordoelen en houdt bij alle ontwikkelingen zijn sectorbelang in de gaten en zorgt voor sectorspecifieke inbreng. De sectorraadmedewerkers komen onder aansturing van de projectleider elke twee weken bij elkaar.

6.2.3 Landelijke expert voor scholen

De landelijke experts hebben elk een onderwerp in 'beheer'. Op dat onderwerp zijn zij dé landelijke expert. Zij zitten al jaren in de gremia en organisaties die als kerntaak hebben om met dat onderwerp bezig te zijn. De onderwerpen zijn complex vanwege verschillende betrokken organisatie en de diverse belangen. De expert maakt de verbinding met het onderwijs sterker. Aan de ene kant oefent hij invloed uit op de ontwikkelrichtingen door de behoeften van en de kansen in de onderwijssectoren in te brengen. Aan de andere kant bedient hij de scholen met passende handleidingen, websites, verwijzingen, vraagbaken, deskundigheidsbevordering, et cetera.

Het takenpakket bestaat uit:

- Schrijven van het uitvoeringsplan voor de uitvoering van het expertthema;
- Bewerkstelligen samenwerking tussen de betrokken partijen;
- Ophalen en beantwoorden van de vraag vanuit de sector op macro-, meso- en microniveau;
- Opzetten en voorzitten van overleg- en evaluatiemomenten op uitvoerend niveau;
- Zorgen voor de externe en interne communicatie van de projecten richting doelgroepen;
- Coördineren van de uitvoering van het expertthema;
- Bewaken en sturen van de voortgang van de uitvoering;
- Monitoren en schrijven van producten en rapportages;
- Zicht houden op de financiële administratie en communicatie;
- Opzetten en (mede) uitvoeren van deskundigheidsbevordering van het onderwerp.

Het werven van de betrokken experts gebeurt via de normale procedures van solliciteren danwel offren. Natuurlijk ligt er een logisch en sterke band met de betrokken nationale partijen die al veel kennis op deze terreinen hebben ontwikkeld en als toonaangevend bekend staan.

In de volgende paragrafen staan de onderwerpen en betrokken partners beschreven. Dit is een eerste indicatie. Elke expert levert binnen een maand na zijn aanstelling een analyse en plan van aanpak voor de eerste twee jaar aan en geeft aan waar de accenten per sector liggen.

Expert: Buurtsportcoach

Om gemeenten te ondersteunen in het creëren van voldoende sport- en beweegaanbod voor alle inwoners van jong tot oud, investeert het ministerie van VWS in de uitbreiding en een bredere inzet van combinatiefuncties met extra buurtsportcoaches. Dit bouwt voort op de Impuls brede scholen, sport en cultuur waarbij combinatiefuncties worden ingezet voor de sectoren onderwijs, sport en cultuur. 2.900 Buurtsportcoaches gaan actief aan de slag. Doordat zij zowel werkzaam zijn bij een sport- of beweegaanbieder als in tenminste één andere sector (zorg, welzijn, kinderopvang, jeugdzorg of bedrijfsleven), dragen zij eraan bij dat meer mensen in hun eigen nabije omgeving kunnen sporten en bewegen.

Onderwerp/inzet:

- Helpen van scholen om het werken met combinatiefuncties sport en cultuur en buurtsportcoach in het onderwijs te stimuleren.
- Op de hoogte houden van scholen van actuele ontwikkelingen en helpen bij de uitvoering.
- Beschikbaar stellen van achtergrondinformatie, stappenplannen, onderzoeken, praktijkvoorbeelden en antwoorden op veel gestelde vragen om de sector verder wegwijs te maken in de wereld van de combinatiefunctie/buurtsportcoach.

Partners:

- Vereniging Sport en Gemeente: Programma Sport en Bewegen in de buurt²⁷
- Projectgroep Combifuncties Onderwijs (VBS)²⁸
- ...

Expert: Gezonde School

Een Gezonde School stimuleert op een integrale en structurele manier de gezondheid van leerlingen/studenten en medewerkers en legt dit vast in haar beleid. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie WHO gaat het bij 'gezondheid' niet alleen om de afwezigheid van ziekte, maar om een volledig lichamelijk, geestelijk, sociaal en maatschappelijk welbevinden. Een Gezonde School draagt hier op verschillende manieren aan bij. Een gezonde leerling/student heeft meer kans op goede schoolprestaties en verzuimt minder. Goede schoolprestaties leiden op langere termijn tot maatschappelijk succes. En een gezonde werkomgeving bevordert daarnaast de tevredenheid van het schoolpersoneel. Dit vermindert het ziekteverzuim.

Binnen het onderwijs kunnen uiteenlopende gezondheidsthema's aandacht krijgen. Denk aan actuele onderwerpen als overgewicht, overmatig alcoholgebruik, psychische gezondheid, fysieke veiligheid of relaties en seksualiteit. Een Gezonde School richt zich in haar beleid op signalering van ongezond gedrag, educatie over gezondheidsthema's en op omgevingsfactoren, zoals rookzones en een bewegingsstimulerende omgeving. Structurele aandacht voor gezondheid, vastgelegd in het beleid van de school, zorgt voor een blijvend resultaat.

Onderwerp/inzet:

- Mede ontwikkelen van de handleiding Gezonde School voor het vo en het vignet voor het vo en mbo;
- Mede ontwikkelen van de schoolversie van handleiding Gezonde School PO;
- Stimuleren van het gebruik van de handleiding en het aanvragen van het vignet;
- Scholen adviseren en ondersteunen bij het gebruik van handleiding en de aanvraag van het vignet of scholen goed doorverwijzen naar de lokale deskundige partner, bijvoorbeeld de GGD;
- Mede vormgeven en ontwikkelen van Testjeleefstijl.nu en bijbehorende gezonde leefstijlportal.

Partners:

- RIVM/ CGL (Centrum Gezond Leven)²⁹

²⁷ <http://www.sportindebuurt.nl>

²⁸ <http://www.combifunctieonderwijs.nl>

- Thema-instituten, verenigd in LOT³⁰
- Fondsgestuurde organisaties zoals de Hartstichting³¹, Diabetesfonds³²
- TNO, gezond leven³³
- Convenant Gezond Gewicht
- ...

Expert: vakleerkracht/docent

De rol van de bevoegde (vak)leerkracht/docent voor bewegingsonderwijs is onmiskenbaar een belangrijke, maar staat onder druk. Niet zozeer vanwege de kwaliteit maar vanwege de financiële druk in de schoolorganisaties. Door de grote nadruk op de basisvaardigheden komt het vak 'onder druk' staat. Uit een recente verkenning van de SLO³⁴ komt naar voren dat met name in de bovenbouw van havo- en vwo-scholen niet volledig wordt voldaan aan de minimale eisen voor studielast en contacttijd. Vmbo-scholen steken hierbij gunstiger af. Ook in het inspectietoezicht gaat weinig aandacht uit naar de kwantiteit en kwaliteit van de lo-lessen, hetgeen de beroepsvereniging als een gemis aan erkenning ervaart.

Onderwerp/inzet:

- Stimuleren van de inzet van meer bevoegde (vak)leerkrachten/docenten in de drie onderwijssectoren;
- Mede promoten van deskundigheidsbevordering binnen de scholen op het gebied van sport, bewegen en gezondheid in en om de school;
- Mede zorgen voor een verbreed programma op de sporthogescholen.

Partners:

- KVLO³⁵
- Landelijk overleg ALODO (ALO's)³⁶
- SLO³⁷
- ...

Expert: Sport

Sport, bewegen en onderwijs horen bij elkaar en versterken elkaar. Sport en bewegen is namelijk niet alleen leuk om te doen, het levert ook een belangrijke bijdrage aan de motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling van jongeren. Jongeren die voldoende sporten en bewegen groeien gezond op en voelen zich ook gezond. Sport- en beweeginterventies kunnen gericht worden ingezet om onder meer overgewicht, dat bij de jeugd steeds verder toeneemt, te verminderen. Daarnaast is sport bij uitstek een terrein waarop kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen en kunnen uitblinken (tekst van website [NOC*NSF](http://www.noc-nsf.nl)). De onderwerpen die de sportorganisaties en scholen direct binden zijn: schoolsportverenigingen, schoolsporttoernooien, sportkaderopleidingen en topsport. Bij deze vier onderwerpen is er steeds een verbinding nodig tussen de lokale school en verenigingen, en de landelijke schoolorganisaties en de bonden/NOC*NSF.

Onderwerp/inzet:

- Ondersteunen van scholen en verenigingen bij het opstarten van schoolsportverenigingen, samen met NOC*NSF;

²⁹ <http://www.gezondschool.info>

³⁰ http://www.lot-i.nl/wie-zijn-wij/leden_van_het_lot

³¹ <http://www.hartstichting.nl/>

³² <http://www.diabetesfonds.nl/>

³³ [TNO Gezond leven](http://www.tno.nl/gezond-leven)

³⁴ LO in de bovenbouw van het VO, trendanalyse voor lichamelijke opvoeding in de bovenbouw van het VO, Enschede. 2012.

³⁵ <http://www.kvlo.nl/>

³⁶ <http://www.kiesjестудie.nl/studierichtingA04-Academie-lichamelijke-opvoeding-ALO-.html>

³⁷ <http://www.slo.nl/>

- Meewerken aan de start van de landelijke schoolsportorganisatie voor vo, mbo en hbo/wo en het stimuleren van deelname aan Mission Olympic (vo) en de NK's (mbo);
- Stimuleren en afstemmen van kaderopleidingen tussen scholen onderling en de Academie voor Sportkader;
- Verbinding leggen of versterken met de schoolactieve verenigingen zoals benoemd in het project van NOC*NSF in het platform SBO³⁸;
- Ondersteuning bieden aan scholen op het gebied van topsport en scholen laten betrekken bij de regionale Olympische steunpunten, en landelijk gesprekspartner zijn over ontwikkelingen binnen CTO's, NTC's en de Topsport Talentscholen (voorheen LOOT).

Partners:

- NOC*NSF³⁹
- NISB⁴⁰
- NLCoach⁴¹
- Academie voor sportkader⁴²
- KVLO
- Olympische netwerken⁴³
- ...

Expert: Doorlopende leerlijn, leermaterialen en LVS

Naadloos overstappen van basisschool naar vmbo, of van vmbo naar mbo? Er zijn verschillende vragen die allemaal die te maken hebben met het onderwerp doorlopende leerlijnen.

Afspraken over doorlopende leerlijnen zijn belangrijk voor een goede aansluiting tussen de verschillende schooltypen. Leerlingen moeten samenhang zien in het onderwijs dat ze krijgen. Meer samenhang kan zorgen voor meer doorstroom in de beroepskolom en voor minder schooluitval. Meer samenhang tussen de sectoren kan bereikt worden door het maken van een doorlopende leerlijn 'gezonde leefstijl', waarbij de kerndoelen en competenties over de gehele beroepskolom in referentieniveaus worden uitgewerkt met bijpassende leermiddelen en interventies te volgen in een doorlopend leerlingvolgsysteem.

Onderwerp/inzet:

- Meewerken aan het opzetten en uitwerken van de doorlopende leerlijn vitaliteit;
- Inventariseren en sturen van de ontwikkeling in leermaterialen en CGL erkende interventies / activiteiten;
- (Meewerken aan het) opzetten en uitwerken van een integraal leerlingvolgsysteem gekoppeld aan de leerlijn.

Partners:

- SLO
- KVLO
- Voedingscentrum en overige LOT-partners
- Uitgeverijen
- Convenant Gezond Gewicht
- ...

³⁸ <http://www.nocnsf.nl/sportenonderwijs>

³⁹ <http://www.nocnsf.nl/sportaanbodvoorhetonderwijs>

⁴⁰ <http://leidraad.nisb.nl/>

⁴¹ <http://www.nlcoach.nl/>

⁴² <http://www.nocnsf.nl/academie-voor-sportkader>

⁴³ <http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=1469>

Expert: Olympisch Plan 2028 en publiek – private samenwerking (PPS)

Olympisch Vuur 2028

Olympisch Vuur 2028 staat voor een vitale samenleving en werkt aan 'generatie 2028'. Sport en bewegen is onmisbaar voor een goede sociale, fysieke en mentale ontwikkeling van de jeugd van 4 tot 18 jaar. Olympisch Vuur beoogt Nederlanders te stimuleren in beweging te komen én te blijven, zodat Nederland al voor 2028 een vitaal toeland is en het daarna ook blijft.

Hoewel deze 'Generatie 2028' een hoge sportparticipatie heeft, haalt ongeveer de helft van deze doelgroep de dagelijkse beweegnorm niet. Om dit tijt te keren, gaat Olympisch Vuur 2028 samen met de andere alliantiepartners de combinatie van sport en school stimuleren.

Publiek - Private Samenwerking⁴⁴

Publiek - Private Samenwerking (PPS) is samenwerking tussen publieke en private partijen (bedrijven en zorgverzekeraars) gericht op een van tevoren vastgesteld doel. PPS kan plaatsvinden op landelijk-, gemeentelijk- en op wijkniveau.

In de nieuwste nota landelijk gezondheidsbeleid staat PPS genoemd als een kansrijk middel om de gezonde keuze maximaal aantrekkelijk en toegankelijk te maken. Publiek - private samenwerking gaat verder dan sponsoring.

Bedrijven dragen op de volgende manieren bij aan het lokale gezondheidsprogramma:

- Mensen: beschikbaar stellen van personele capaciteit in de vorm van denkkracht in de stuurgroep, het uitwisselen van expertise op het gebied van marketing en communicatie en hulp bij het organiseren van een evenement.
- Munten: een (meerjarige) financiële bijdrage. Dit geld wordt zowel ingezet voor het generieke programma als voor specifieke activiteiten.
- Middelen: bijdragen in natura, bijvoorbeeld sponsoren van fruit of het leveren van gadgets.
- Media: inzet van communicatiemiddelen zoals websites, jaarverslagen, corporate communicatie, in etalages of beschikbare ruimte in andere (gedrukte) media.
- Massa: als een bedrijf enthousiast is over het programma, kan deze 'bevriende' publieke en private partijen ook overtuigen om mee te doen. Hierdoor ontstaat er meer bekendheid voor het programma en ontstaan kansen om het succesvoller te maken.

Onderwerp/inzet:

- Mede uitwerken en verspreiden van Olympische Educatie binnen alle sectoren;
- Verspreiden van de hoofdboodschap van Olympisch Vuur die voor het onderwijs het best passend zijn: Vitale samenleving en Excellente prestaties;
- Beschrijven en ontsluiten van goede voorbeelden van Publiek Private Samenwerking binnen het onderwijs en scholen helpen om dit lokaal in te zetten.

Partners:

- Olympisch Vuur⁴⁵
- Publiek Private Samenwerkingspartners
- ...

⁴⁴ <http://www.loketgezondleven.nl/settings/gezonde-gemeente/beleidsacyclus/beleidsuitvoering/samenwerking/pps/>

⁴⁵ <http://www.olympisch-vuur.nl/vitale-samenleving>

6.2.4 Regionale schoolondersteuners.

Om de scholen 'hands-on' en lokaal te kunnen helpen gaan we werken met regio-ondersteuners. Verspreid over Nederland zijn vier regionale schoolondersteuners actief die gedurende een halve weektaak de scholen in hun regio ondersteunen. Deze ondersteuners helpen de scholen bij de realisatie van een integraal sport- en beweegaanbod. Ze zijn bekend met de kansrijke interventies en hebben een goed overzicht van betrokken partijen en mogelijk nieuwe netwerkpartners. Bovendien zijn zij ervaren in het ondersteunen van beleidsprocessen op het gebied van sport en bewegen. De benoemde regionale ondersteuners werken in vier regio's die samenhangen met de 28 GGD regio's⁴⁶ en sluiten aan bij hun netwerkfunctie. Vanuit de schaalgrootte gezien is het noodzakelijk om deze samenwerking te zoeken en te versterken, een regio-ondersteuner heeft ongeveer 2.000 scholen in zijn regio. De regionale ondersteuning gaat 'matchen' met de versterking van 'advies op maat' aan de scholen uit het gezamenlijke keuzemenu met de #Jeugdimpuls.

Zie:

Na hun aanstelling leveren de regioconsulenten gezamenlijk en individueel binnen twee maanden een regioscan aan van begeleidingsfuncties en rollen van aanwezige organisaties. Zij doen dit op de drie niveaus, macro, meso en micro. Zij maken een daarop aangepast plan van aanpak. Hierbij worden ook de onderwijsnetwerken op het gebied van bewegen (zoals vakgroepen) meegenomen.

In het lokale en regionale netwerk spelen diverse organisaties en personen een belangrijke rol, bijvoorbeeld:

Gezondheid: GGD

Onderwijs: schoolbegeleidingsdienst, gemeente

Sport: Buurtsportcoaches, provinciale sportraden, gemeente

De VSG heeft het samenwerken in de lokale setting in de afgelopen periode in het platform SBO uitgewerkt in het stappenplan Sport Lokaal Samen⁴⁷. De deelnemende scholen en gemeenten worden geïnformeerd over deze handige en in de praktijk geteste werkwijze.

⁴⁶ <http://www.zorgatlas.nl/thema-s/gebiedsindelingen-en-topografie/gebiedsindelingen/ggd-regio-s/>

⁴⁷ <http://www.sportlokaalsamen.nl/>

7 Projectsubsidie voor scholen

Alle po-, vo- en mbo-scholen kunnen een aanvraag indienen voor financiële en inhoudelijke ondersteuning. Deze aanvragen moeten zij in het format doen (zie bijlage 3). De bedoeling is dat scholen een kleine impuls krijgen om binnen de school extra inzet te kunnen plegen voor het werken aan het Gezonde School beleid, het aanvragen van een Vignet en het implementeren van erkende interventies. In het eerste jaar zal voor het PO aangesloten worden bij de #Jeugdimpuls aanvragen. De deelnemende scholen zullen via een projectverslag verantwoording afleggen over de geformuleerde doelen, gepleegde inzet en bereikte effecten. De aanvragen moeten voor het eerste jaar voor 1 februari 2013 binnen zijn en scholen moeten deze besteden in het schooljaar waarin de subsidie is toegekend.

In de aanvraag staat dat de aanvrager akkoord gaat met de volgende algemene uitgangspunten: Vanwege een verankering in het schoolbeleid:

- Het (college van) bestuur ondertekent de aanvraag en neemt bewegen, sport en een gezonde leefstijl op in het beleid van de instelling.
- De school streeft naar geformuleerd Gezonde School-beleid en neemt dit op in de schoolgids, studiegids, schoolplan ed.

Vanwege het nastreven van een substantiële omvang van bewegen en sport:

- Po-scholen onderschrijven de ambitie om minimaal twee keer drie kwartier per week, en voor het speciaal onderwijs drie keer drie kwartier, gegeven door (vak)leerkracht, aan te gaan bieden.
- Vo-scholen onderschrijven de ambitie om een ruim buitenschools sportaanbod te organiseren.
- Mbo-scholen onderschrijven de 5%-doelstelling.

Vanwege het kunnen doen van effectmeting en monitoring:

- Scholen doen mee met de benchmark (monitoring).

Voor de verantwoording/monitoring:

- De aanvrager levert een basisplan van aanpak aan, voor 1 maart 2013, waarin de in de aanvraag benoemde thema's nader zijn uitgewerkt en SMART geformuleerd.
- De aanvrager is bij de (centraal) georganiseerde bijeenkomsten aanwezig en heeft actieve inbreng bij de kennisdeling.
- Als scholen de afspraken niet nakomen, bepaalt de programmaraad Sport, Bewegen en Gezonde leefstijl wat de consequenties zijn. Een uitgesteld tijdspad of terugbetaling van de middelen zijn opties.

De verdeelsleutel voor de aanvragen is vastgesteld op een maximumaanvraag per school, per jaar:

Po € 1000,-

Vo € 5000,-

Mbo €10.000,-

Er zal, bij over inschrijving, meer aandacht gaan naar de buurten met een lage sportparticipatie en binnen het vo op de vmbo-scholen.

7.1 Beoordelingsprocedure

Om de objectiviteit te waarborgen beoordeelt de projectleider samen met de drie raadvertegenwoordigers de ingediende aanvragen. De honorering van de aanvragen staat onder supervisie van de voorzitter. Voor de beoordeling wordt een beoordelingsformulier gebruikt (zie bijlage 3)

Het doorgeven van de beoordeling vindt plaats per mail (voor 15 februari) en per brief (voor 20 februari). De school moet vervolgens de middelen via een factuur aanvragen waarna het bedrag wordt overgemaakt aan de school. Voor de schooljaren 2013-2014, 2014-2015 en 2015-2016 moeten

de aanvragen binnen zijn voor 1 mei in het voorafgaande schooljaar en komt de bevestiging voor 1 juni van datzelfde jaar. De besteding zal in het daaropvolgende schooljaar plaats moeten vinden.

Data schoolsubsidietraject schematisch:

	Uiterlijke aanvraag datum	Uiterlijke datum bevestiging	Aanleveren plan van aanpak	Periode van besteding	Inleverdatum verslag
1 ^e aanvraagronde	1 februari '13	15 februari '13	1 maart '13	15 januari '13 – 1 augustus '13	1 oktober '13
2 ^e aanvraagronde	1 mei '13	1 juni '13	1 september '13	1 augustus '13 – 1 augustus '14	1 oktober '14
3 ^e aanvraagronde	1 mei '14	1 juni '14	1 september '14	1 augustus '14 – 1 augustus '15	1 oktober '15
4 ^e aanvraagronde	1 mei '15	1 juni '15	1 september '15	1 augustus '15 – 1 augustus '16	1 oktober '16

8 Ondersteuningsorganisatie

De ondersteuningsorganisatie wordt ondergebracht bij MBO Diensten. Er zal op drie onderwerpen ondersteuning worden georganiseerd, communicatie, financiën en secretariaat.

8.1 Communicatie

De communicatiefunctie wordt vervuld door een communicatiemedewerker uit een van de raden aangevuld met de collega's uit de andere. De communicatiemedewerker zal een communicatieplan maken waarin de verschillende doelgroepen en communicatiekanalen worden benoemd. Dit plan is voor 1 januari klaar en zal elk half jaar worden bijgesteld.

Tot 1 juli 2013 wordt de website van het huidige platform Sport, Bewegen en Onderwijs onderhouden door de communicatiemedewerker. Er zullen geen nieuwe mededelingen of stukken bijkomen, alleen het normale onderhoud zal gedaan worden. Op 1 juli 2013 zal de site uit de lucht gehaald worden en de geplaatste stukken zullen herplaatst worden op de op dat moment meest gangbare website.

8.2 Financiën

De financiële administratie zorgt voor de inkomsten en uitgaven via een eigen budgetpost waarbinnen er een heldere financiële boekhouding gevoerd zal worden. Elk kwartaal wordt er een financiële rapportage opgeleverd. Deze rapportages maken jaarlijks een onderdeel uit van het jaarverslag. In de beginfase zal er overleg gevoerd worden tussen de controller en de accountant om van te voeren afspraken te maken over de boekhouding en afhandeling om daarmee een snelle en juiste eind verantwoording te kunnen krijgen.

Het opvragen van offertes en beoordelen van detacheringsovereenkomsten zal gebeuren naar de richtlijnen zoals geldend bij MBO Diensten.

8.3 Secretariaat

De administratie van documenten, verslagen en notulen, het maken van afspraken en plannen van bijeenkomsten is belegd bij een secretaresse van MBO Diensten die rechtstreeks onder de projecteider zal fungeren.

9 Begroting

Voor de uitvoering van de Onderwijsagenda SBGL is voor de komende vier jaar 4 miljoen euro beschikbaar. Deze middelen zijn primair toebedeeld aan schoolondersteuning en -begeleiding voor het halen van de geformuleerde doelstelling.

Naast deze middelen zoekt de Onderwijsagenda SBGL naar partijen met vergelijkbare doelstellingen waardoor de middelen aangevuld kunnen worden. Hierin speelt de expert PPS een belangrijke rol. Er is al bekend dat in dit eerste jaar en deel van de #Jeugdimpuls-middelen ingezet worden voor de gezamenlijke doelen.

Daarnaast zijn er in het Lenteakkoord afspraken gemaakt over een intensivering van de interventies gericht op het terugdringen van overgewicht, de brief 'extra middelen bestrijding overgewicht bij kinderen'⁴⁸. Hierin bestaat de mogelijkheid voor aanvullende middelen voor schoolprojecten passend binnen de doelstelling van de Onderwijsagenda. Hierover is medio november meer bekend.

Fasering

De planning is in drie fasen in te delen:

Opstartfase:

- 1 oktober 2012 tot 1 januari 2013: budget €300.000

Implementatiefase:

- 2013: budget €1.000.000,-
- 2014: budget €1.000.000,-
- 2015: budget €1.000.000,-
- 2016 tot 1 juli 2016: budget €550.00,-

Afrondende fase

- 1 juli 2016 tot 1 december 2016: budget €150.000,-

Zie voor de uitwerking de bijgevoegde aparte begroting, versie 20121010.

Voor de begroting geldt nadrukkelijk dat het een integraal onderdeel uitmaakt van dit plan. Als er in de komende vier jaar verschuivingen plaatsvinden in de doelen en/of werkwijze verandert de begroting ook. Het is dus mogelijk om te schuiven met de budgetposten, uiteraard altijd passend binnen de geformuleerde hoofddoelstelling van de Onderwijsagenda.

⁴⁸ [VWS – Brief](#)

Bijlage 1: Literatuuroverzicht

- Bax, H. Driel, G. van. Jansma, F. Palen, H. van der. Beroepsprofiel leraar lichamelijke opvoeding, KVLO. Zeist. Jan Luiting Fonds. 2010.
- Beets MW, Beighle A, Erwin HE, Huberty JL. After-school program impact on physical activity and fitness: a meta-analysis. *Am J Prev Med*, 2009; 36: 527-37.
- Bemelmans, W. (2012) Jeugdimpuls. Retrieved from: http://www.loketgezondleven.nl/object_binary/o14163_Activiteiten2012ProgrammaImpulsGezondeLeefstijlJeugd.pdf
- Bos, V. D.M. de Jongh en T.G.W.M. Paulussen, Gezondheidsbevordering en preventie in het onderwijs. Stand van zaken, effectiviteit en ervaringen van GGD-en en scholen, RIVM, Bilthoven 2010.
- Bouwer, B. Houthoff, D. Mossel, G. van. SLO. LO in de bovenbouw van het VO, trendanalyse voor lichamelijke opvoeding in de bovenbouw van het VO, Enschede. 2012.
- CBS (2012). *Statistisch jaarboek 2012*. Den Haag/Heerlen: CBS.
- Conn VS, Hafdahl AR, Cooper PS, Brown LM, Lusk SL. Meta-analysis of workplace physical activity interventions. *Am J Prev Med*, 2009; 37: 330-9.
- Dobbins M, Corby K de, Robeson P, Husson H, Tirilis D. School-based physical activity programs for promoting physical activity and fitness in children and adolescents aged 6-18. *Cochrane Database*, 2009; CD007651.
- Herweijer, L., H. Stegeman & E. Wisse (2008). Sport en onderwijs. In: K. Breedveld, C. Kamphuis & A. Tiessen-Raaphorst (red.), rapportage Sport 2008. Den Haag/ 's-Hertogenbosch: Sociaal en Cultureel Planbureau/W.J.H. Mulier Instituut: 231-254.
- Hillsdon M, Foster C, Thorogood M. Interventions for promoting physical activity. *Cochrane Database Syst Rev* 2005(1): CD003180
- Meester F De, Lenthe FJ van, Spittaels H, Lien N, Bourdeaudhuij I De. Interventions for promoting physical activity among European teenagers: a systematic review. Gent: IJBNPA, 2009.
- NISB, Vmbo in beweging, suggesties, conclusies en aanbevelingen.
- Oberon (2011). *Jaarbericht 2011. Brede scholen in Nederland*. Utrecht: Oberon.
- Raitakari et al (1994) effects of persisting physical activity and inactivity on coronary risk factors in children and young adults. *American Journal of Epidemiology*
- Stewart-Brown S. What is the evidence on school health promotion in improving health of preventing disease and specifically, what is the effectiveness of the health promoting school approach? 2006, WHO European region, Copenhagen.
- Sluijs EM, McMinn AM, Griffin SJ. Effectiveness of interventions to promote physical activity in children and adolescents: systematic review of controlled trials. *BMJ*, 2007; 335: 703.
- Stegeman, H. (2000). Belang van bewegingsonderwijs. Legitimatie en algemene doelstellingen van het schoolvak lichamelijke opvoeding. Zeist: Jan Luiting Fonds.
- Stubbe, J. et al., Monitor en evaluatie SBO Eindrapport, Leiden 2012
- Stuij, M., Wisse, E., Mossel, G. van, Lucassen, J., Dool, R. van den (2011). *School, bewegen en sport : onderzoek naar relaties tussen de school(omgeving) en het beweeg- en sportgedrag van leerlingen*. Nieuwegein/ 's-Hertogenbosch: Arko Sports Media/ W.J.H. Mulier Instituut.
- Trudeau, F. & Shephard, R.J. (2005) Contribution of school programmes to Physical activity levels and attitudes in children and adults. *Sports Med*, 35, 89-105
- Visscher C, Hartman E, Elferink-Gemser M. Fit, vaardig en verstandig! : een decennium "Groninger" onderzoek naar de relatie tussen bewegen en cognitie, sport- en schoolprestaties bij de jeugd. 2011.

Bijlage 2: landelijke initiatieven

Een vogelvlucht langs alle initiatieven, impulsen gericht op sport, bewegen en een gezonde leefstijl in en rond het onderwijs, met dank aan het NISB als verzamelaar van deze gegevens.

In deze bijlage worden de uit beleid voortvloeiende initiatieven, impulsen en bijbehorende organisaties benoemd die relevant zijn voor de uitvoering van de Onderwijsagenda. Daarnaast zullen beoogde partijen worden benoemd die hun rol en expertise gaan inzetten als ketenpartner om sport, bewegen en een gezonde leefstijl duurzaam te implementeren binnen de setting school. Deze lijst heeft niet de intentie compleet te zijn, maar heeft als doel om te constateren dat er schrikbarend veel overlap is tussen de verschillende activiteiten en dat er onvoldoende wordt samengewerkt. De activiteiten die voortvloeien uit de kennisfunctie van diverse partijen is hier nog niet in meegenomen. Dit onderschrijft de noodzaak tot een ketenaanpak sport, bewegen en een gezonde leefstijl. De Onderwijsagenda SBGL presenteert hiervoor een blauwdruk.

1. Convenant Gezond Gewicht (looptijd 2010 - 2015)

Het doel van het convenant⁴⁹ is om gezamenlijk met partijen overgewicht terug te dringen. Het nieuwe Convenant Gezond Gewicht is afgesloten voor de periode van 2010 - 2015 en bestaat uit een koepelconvenant en de deelconvenanten 'werk', 'school', 'consument en vrije tijd' en 'Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)'.

1.1 Deelconvenant School

Binnen Deelconvenant School van het Convenant Gezond Gewicht zijn doelstellingen geformuleerd die binnen de Onderwijsagenda SBGL worden omhelst. De belangrijkste zijn vastgelegd in een position paper⁵⁰:

- 1) Lobby richting overheid, gemeenten en scholen voor een integrale aanpak van overgewicht op de scholen;
- 2) Aanbrengen van samenhang tussen de beweeg- en voedingsinterventies van partijen;
- 3) Stimuleren van alle scholen (100%) om te komen tot een gezonde schoolkantine en een gezond aanbod in automaten, volgens de motie Vendrik;
- 4) Stimuleren van de terugkeer van de vakleerkracht op alle basisscholen;
- 5) Doorontwikkeling van instrumenten voor ouderparticipatie (bewustwording bij ouders van inactieve kinderen en belang gezond eten);
- 6) Ontwikkelen van een kwaliteitsstandaard voor middelbare scholen voor een gezonde leefstijl op het gebied van voeding en bewegen.

1.2 Deelconvenant Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)

Het tweede deelconvenant dat een belangrijke rol speelt binnen de Onderwijsagenda SBGL is deelconvenant Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). JOGG is een initiatief van het Convenant Gezond Gewicht en is de beweging waarbij iedereen in stad, dorp of wijk zich inzet om gezond eten en bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken.

Het is een lokale, duurzame, intersectorale aanpak die bewezen effectief is om de stijging van overgewicht en obesitas bij jongeren om te zetten in een daling. Voldoende bewegen en gezonder eten wordt de norm. De JOGG-aanpak kenmerkt zich door een sterke trekker die alle lokale partijen laat samenwerken aan één gemeenschappelijk doel: een gezonde gemeente voor de jeugd. Het convenantbureau wil dat er in 2015 in Nederland minstens 75 van zulke JOGG-gemeenten zijn. Gemeenten die nu al zijn aangesloten, zijn: Amsterdam, Zwolle, Rotterdam, Veghel, Utrecht, Den Haag, Tynaarlo, Borger-Odoorn, IJsselstein, Delft, Leiden en Breda. Tevens is Drenthe aangesloten als JOGG-provincie.

⁴⁹ <http://www.convenantgezondgewicht.nl>

⁵⁰ http://www.convenantgezondgewicht.nl/activiteiten/school/position_paper

2. Gezonde Slagkracht (looptijd 2009 - 2014)

ZonMw-programma Gezonde Slagkracht⁵¹ staat open voor alle gemeenten en biedt inhoudelijke ondersteuning bij resultaatgerichte preventie van overgewicht, schadelijk alcoholgebruik, roken en drugs. Het doel is om op een integrale wijze gezond gedrag van inwoners van gemeenten te stimuleren. Gemeenten die meedoen leren hoe ze op een innovatieve manier een gezonde leefstijl kunnen bevorderen en zij delen deze kennis met collega gemeenten. Tot en met 2014 heeft het ministerie van VWS 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor (het ontwikkelen van) een integrale aanpak voor preventie van overgewicht, schadelijk alcoholgebruik, roken en drugs. Er zijn inmiddels 34 gemeenten die tussen de 100.000 en 250.000 euro subsidie per gemeente hebben ontvangen. Er is een grote variëteit tussen deze gemeenten, niet alleen ten aanzien van de thema's die aandacht vragen, maar ook in aanpak en in grootte van de gemeente.

3. Handreiking Gezonde Gemeenten/Gezonde School/Gezonde Wijk (looptijd continu)

3.1 Gezonde Gemeenten

In de Handreiking Gezonde Gemeenten (RIVM, CGL)⁵² staat algemene informatie over de context en randvoorwaarden die van belang zijn voor gemeentelijk gezondheidsbeleid. Daarnaast bevat de handreiking informatie over de vier fasen van de beleidscyclus van gezondheidsbeleid. Vijf themadelen beschrijven hoe de beleidscyclus concreet kan worden ingevuld voor de verschillende thema's: roken, overgewicht, depressie, alcohol en seksuele gezondheid. Een checklist helpt de partners om de verschillende fasen uit de beleidscyclus te doorlopen. De handreiking is gekoppeld aan het interventie-overzicht met aanbevolen interventies per thema. Hier ligt ook de koppeling met het erkenningstraject effectieve interventies van CGL en de I(nterventie)-database.

3.2 Gezonde School

Handreiking Gezonde School⁵³ van RIVM, CGL is een digitale handreiking om met gezondheidsbeleid op scholen aan de slag te gaan. In het [programma Gezonde School](#) werken verschillende landelijke en regionale partijen samen. Zij stemmen hun interventieaanbod op elkaar af en beoordelen het aanbod op kwaliteit en toepasbaarheid. Ook hebben zij samen voor het basisonderwijs de [handleiding Gezonde School](#) en het [Vignet Gezonde School](#) ontwikkeld. Sinds juli 2011 is er ook een [handleiding Gezonde School voor het mbo](#) beschikbaar. Het vignet Gezonde School bestaat uit een basiscertificaat en acht themacertificaten, zoals het [themacertificaat Sport en Bewegen](#). Ieder themacertificaat heeft betrekking op een bepaald onderwerp. Om het vignet Gezonde School te verkrijgen, moet de school voldoen aan de norm van het basiscertificaat en aan de norm van minimaal één van de themacertificaten. Voor het vo bestaat nog het certificeren van sportactieve scholen dat in lijn met wat in het po is gebeurd, ondergebracht wordt binnen vignet gezonde school.

3.3 Gezonde Wijk

De digitale Handreiking Gezonde Wijk⁵⁴ wordt ingezet bij het opstellen en uitvoeren van een wijkgerichte aanpak voor gezondheidsbevordering. De handreiking bevat tips, achtergrondinformatie en praktijkvoorbeelden voor een planmatige, wijkgerichte aanpak. Deze handreiking ondersteunt bij de wijkgerichte uitvoering van gemeentelijk gezondheidsbeleid en is zo een aanvulling op de [Handreiking Gezonde Gemeente](#).

⁵¹ <http://www.gezondeslagkracht.nl>

⁵² <http://www.loketgezondleven.nl/settings/gezonde-gemeente>

⁵³ <http://www.gezondeschool.nl>

⁵⁴ <http://www.loketgezondleven.nl/settings/gezonde-wijk/>

4. Lokaal Actief (looptijd continu)

Lokaal Actief van NIGZ⁵⁵ stimuleert ambtenaren van gemeenten om integraal werk te maken van het bevorderen van een gezonde leefstijl. Daarbij richt de gemeente zich vooral op gezond eten en bewegen. De basis hiervoor is de samenwerking tussen gemeenten, lokale en regionale organisaties. Door samen te werken worden meer en betere strategieën en methodieken ontwikkeld, komen leefstijlprogramma's echt van de grond en worden de lasten van de activiteiten gedeeld.

5. Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB 2008 – 2014)

Het NASB is een initiatief van het ministerie van VWS. Met het NASB wil VWS bereiken dat meer burgers dagelijks gaan bewegen en sporten. Door middel van het NASB kunnen gemeenten, sportorganisaties, bedrijven en andere maatschappelijke organisaties de gezondheid van te-wenig-actieve burgers stimuleren door hen activiteiten aan te bieden op het gebied van sport, spel, fitness en beweging in het 'gewone' dagelijkse leven. Het NASB richt zich in principe op drie thema's en vijf aandachtsgebieden:

- 1) Bewegen en sporten in de gemeente via onder andere de Impuls NASB. Dit betreft de aandachtsgebieden wijk, zorg en school. Ongeveer 100 gemeenten met de grootste gezondheidsachterstanden maken gebruik van de impuls NASB.
- 2) Bewegen en sporten via sportvereniging of sportbond; NASB setting Sport. NOC*NSF en een aantal sportbonden hebben laagdrempelig aanbod ontwikkeld voor een aantal takken van sport.
- 3) Bewegen en sporten tijdens of rondom het werk; NASB setting Werk. Via diverse brancheorganisaties worden werknemers gestimuleerd meer te bewegen.

6. Effectieve Interventies: erkenningstrajecten Effectief Actief (looptijd continu)

Het RIVM, Centrum Gezond Leven (CGL) bevordert het gebruik van best passende leefstijlinterventies, onder andere door beschikbare interventies inzichtelijk te presenteren en te beoordelen op kwaliteit, effectiviteit en samenhang.

Specifiek voor de sport- en beweegsector is in 2012 gestart met het project Effectief Actief, uitgevoerd door NISB, waarbij sport- en beweeginterventies worden ondersteund en beoordeeld op effectiviteit en uitvoerbaarheid. Dit ondersteunings- en erkenningstraject maakt deel uit van het gezamenlijke erkenningstraject van CGL, NJi en NCJ. NISB en Movisie hebben zich hierbij aangesloten. Het traject Effectief Actief kan als vervolg worden beschouwd van Effectiviteit Interventies, het ondersteuningstraject voor jeugdinterventies op het gebied van sport en bewegen vanuit het Platform Sport Bewegen en Onderwijs (Platform SBO).

Ook voorziet het plan de komende jaren in een verrijkingstraject, waarin deelnemende interventies de werkzaamheid, uitvoerbaarheid en/of bewijslast versterken. Dit project wordt uitgevoerd met subsidie van het ministerie van VWS. In het project Effectief Actief wordt nauw samengewerkt met NOC*NSF, VNG/VSG, Gehandicaptensport Nederland, Centrum Gezond Leven (CGL), MOVISIE en ZonMw. Daarnaast schakelt NISB ook andere partijen in zoals TNO, W.J.H. Mulier Instituut, NIVEL, diverse universiteiten en hogescholen.

De database met effectieve sport- en beweeginterventies zal o.a. ingezet gaan worden in het kader van het programma "Sport en bewegen in de buurt".

Op dit moment wordt door CGL, NJi, NCJ en Movisie in gezamenlijkheid gewerkt aan een herziening van de erkenningscriteria om meer tegemoet te komen aan de wensen uit de praktijk van de diverse sectoren. Daarnaast werken NISB en CGL samen aan de bouw van een nieuwe Interventie-database waar alle interventies worden ondergebracht.

Binnen Deelconvenant School wordt op dit moment door een aantal partijen gewerkt aan een opzet van een routeplanner die het veld inzicht geeft van erkende interventies en good-practices. Deze samenwerking op communicatiegebied zal binnen de onderwijsagenda SBGL worden versterkt.

⁵⁵ <http://www.lokaalactief.nl>

7. Landelijk Overleg Thema-instituten (LOT-i, looptijd -2016)

In de kamerbrief Sport, bewegen en een gezonde leefstijl in en rond de scholen worden de organisaties die deel uitmaken van het LOT-i, gevraagd naar aanleiding van de landelijke nota, hun toekomstige inzet te herprioriteren: meer inzet op jeugd, minder op actieve gedragsbeïnvloeding van volwassenen. Hiervoor hebben de thema-instituten financiële ruimte gecreëerd van in totaal 2 miljoen euro. Hiervoor wordt o.a. een kwartiermaker aangesteld om de inzet van de thema-instituten beter te laten aansluiten op de behoefte van scholen.

8. Impuls gezonde leefstijl jeugd: Jeugdimpuls (looptijd 2012 – 2014)

In de kamerbrief Sport, bewegen en een gezonde leefstijl in en rond de scholen heeft het RIVM, CGL het verzoek gekregen een offerte en een plan van aanpak te presenteren voor de extra impuls gezonde leefstijl jeugd. Doelstelling is het versterken van goed lopende gezondheidsbevorderende activiteiten bij schoolgaande jeugd. Deze Jeugdimpuls bestaat uit twee deelsporen:

Deelspoor School: investeren in de doorontwikkeling en uitvoering van best practices. Het kernteam Gezonde School werkt aan de samenhang van activiteiten en zoekt verbinding met o.a. deelconvenant Gezonde School (CGG) en de onderwijsagenda SBGL.

Het tweede deelspoor heeft tot doel het bereik van jongeren over een gezonde leefstijl via social media te vergroten. Dit deelspoor wordt gezamenlijk uitgewerkt met de werkgroep publiekscommunicatie van het LOT-i. Daarnaast wordt dit opgepakt met scholen en onderwijsexperts.

9. Het Olympisch Vuur 2028 (looptijd continu)

Het nieuwe kabinet omarmt evenals het vorige kabinet de ambities uit het Olympisch Plan 2028 en stimuleert gemeenten en organisaties om gezamenlijk te werken aan de doelstellingen uit het plan. Dit kan door bij het samenstellen van gemeentelijke nota's aan te sluiten bij de ambities uit het plan. Olympisch Vuur 2028 (OV28) kan een inspirerende kapstok zijn om gezamenlijk een aantal belangrijke doelstellingen te realiseren.

Binnen het thema Vitale Samenleving van Olympisch vuur is de jeugd een belangrijke doelgroep (Generatie 2028). Primaire inzet is het significant uitbreiden (kwaliteit en kwantiteit) van sport en bewegen op scholen.

De aanpak richt zich met name op:

- Stimuleren van sport en bewegen op school d.m.v. publiek-private samenwerking;
- Uitdragen en labelen van goede voorbeelden;
- Bieden van ondersteuning door OV28.

Met name de lokale PPS is succesvol; het bedrijfsleven associeert zich met OV28 en investeert actief in jeugdsportactiviteiten in de eigen regio met zichtbare resultaten en positieve media-aandacht.

De labels "supporter 2028" en "gouden project" worden uitgereikt aan scholen met een bovengemiddelde aanpak, respectievelijk top van het sportaanbod. Het stimuleert andere scholen om sport en bewegen in te zetten voor de kerndoelen van een school, binnen- en buitenschools. Deze labels nemen de bestaande vignetten (vignet gezonde school etc.) als uitgangspunt en proberen de ambities verder aan te wakkeren en te stimuleren.

Het Olympisch vuur biedt aan een faciliterende rol te vervullen bij de invulling van het overlegplatform bij de onderwijsagenda. De labels worden nog verder inhoudelijk geladen in nauwe samenwerking met uitwerken en uitvoeren van deze onderwijsagenda.

10. De Nationale Sport Week (looptijd continu)

De Nationale Sport Week⁵⁶ is dé week in het jaar (meestal derde week van april, in 2013 van 20 t/m 27 april) waarin de sport zichzelf in al haar facetten collectief promoot; sportverenigingen hebben open huis, scholen besteden extra aandacht aan sport en bewegen, en steeds meer gemeenten

⁵⁶ <http://www.nationalesportweek.nl> en <http://www.nationalesportplatform.nl>

coördineren op lokaal niveau dit sportieve evenement. Inmiddels is de Nationale Sport Week een begrip. In 2012 brachten maar liefst 850.000 mensen van jong tot oud een bezoek aan meer dan 6800 'open huis' activiteiten. In 2012 hebben 161 gemeentes invulling gegeven aan een eigen sportweek. De Nationale Sport Week is een initiatief van NOC*NSF.

11. EU-Schoolfruitprogramma

Het EU-Schoolfruitprogramma⁵⁷ is bedoeld als laagdrempelige stimulans om te bevorderen dat schoolgaande kinderen samen fruit én groenten eten in de klas. Binnen het EU-Schoolfruit programma krijgen basisscholen voor elke deelnemende leerling een gratis periode fruit of groenten. Na deze periode bepalen ouders en de school of zij doorgaan met het gezamenlijk eten van fruit en groenten in de klas.

12. Nationale Schoolontbijt

Deelnemen aan het Nationaal Schoolontbijt⁵⁸ kan met de hele school. Het Nationaal Schoolontbijt verzorgde in 2008, 2009, 2010 en 2011 elk jaar een ontbijt voor 2.500 scholen. Ruim 500.000 schoolontbijtjes dus, een enorm aantal. Zowel industriële bakkerijen als warme bakkers verzorgen samen met partners het ontbijt. Het biedt een aantrekkelijke kapstok voor lessen en activiteiten over gezonde voeding en de plaats van het ontbijt daarin.

13. Aanpak Betaalde voetbal organisaties/Scoren in de wijk (looptijd continu)

Vanuit het ministerie Wonen, Wijken en Integratie (WWI) is initiatief genomen om op een aantal manieren, in samenwerking met onder andere het ministerie van VWS, de Stichting Meer dan Voetbal⁵⁹, de Cruyff Foundation, de Krajicek Foundation en de Straatvoetbalbond, het aanbod van sport en bewegen in de aandachtswijken te versterken. Hierbij wordt met name ingezet op het versterken van de maatschappelijke rol van Betaald Voetbal Organisaties. Voorbeelden hiervan zijn Scoren door scholing (doelgroep voortijdig schoolverlaters), Street League (doelgroep alle jeugd 12 t/m 15 jaar) en Scoren voor Gezondheid (doelgroep leerlingen basisschool).

14. Cruyff Court, Krajicek Playground, Lammers Plaza

Een Cruyff Court⁶⁰ is een moderne invulling van het aloude trapveldje dat vroeger te vinden was in veel buurten en wijken, maar dat door de jaren heen vaak is opgeofferd voor verstedelijking en stadsuitbreiding. Met de Cruyff Courts wordt de functie die dat oude trapveldje had, weer terug in de wijk gebracht. De kinderen uit de buurt krijgen een goede, veilige plek om te sporten en door de samenwerking met de buurt, overheid, corporaties, scholen, sport- en voetbalverenigingen, en het lokale bedrijfsleven heeft het Cruyff Court ook een belangrijke sociale functie in de wijk. In relatie tot het onderwijs is Schoolplein 14⁶¹ ook van belang. Met een paar kleine aanpassingen worden schoolpleinen gecreëerd waar leerlingen worden uitgedaagd om structureel samen te spelen en te sporten.

Een Krajicek Playground is een plaats waar jeugd kan spelen en/of sporten. Op een playground⁶² is plaats om te tennissen, te voetballen en te basketballen. Een playground beschikt over de mogelijkheid van het uitlenen van sportmaterialen. De playground haalt belemmeringen weg, zoals de fysieke afstand tot sportaccommodatie, financiële en culturele drempels en zorgt voor een toegankelijke plek om te sporten en spelen voor kinderen met overgewicht of voor kinderen uit gezinnen met lage inkomens. Gemeenten, wijkverenigingen en scholen kunnen een aanvraag

⁵⁷ <http://www.euschoolfruit.nl>

⁵⁸ <http://www.schoolontbijt.nl>

⁵⁹ <http://www.meerdanvoetbal.nl>

⁶⁰ <http://www.cruyff-foundation.org>

⁶¹ <http://www.cruyff-foundation.org/smartsite.net?id=2431>

⁶² <http://www.krajicek.nl>

indienen voor de aanleg van een playground. Ze moeten wel voldoen aan de door de Richard Krajicek Foundation (RKF) opgestelde playground-criteria op het gebied van beheer, inzet sportbegeleiders, financiering enz.

Vanuit een gedeelde visie zijn Marc Lammers en Yalp een partnership aangegaan⁶³. De jeugd moet meer vanuit de huidige beleving worden uitgedaagd. Kinderen moeten de ruimte krijgen om te kunnen sporten, ook als die ruimte beperkt beschikbaar is. Kinderen moeten meer "pielen", spelen en bezig zijn. Het resultaat is de Marc Lammers Plaza, gericht op zowel hockeyclubs als ook voor scholen, kinderdagverblijven en de openbare ruimte. Marc Lammers Plaza wordt opgebouwd langs 4 principes: 1. Nodigt meer uit tot spel en eigen ontdekking; 2. Maakt slimmer gebruik van zogenoemde restruimtes; 3. Maakt meer gebruik van technologische mogelijkheden; 4. Maakt meer multifunctioneel gebruik mogelijk.

15. Schoolsport

Binnen het onderwijs in Nederland zijn op diverse niveaus en sporten schoolsportinitiatieven gestart. Schoolsportverenigingen in Rotterdam en Amsterdam. Schoolsporttoernooien, opgezet door de KVLO in het SO⁶⁴ en VO⁶⁵ (Mission Olympic), en de NK's mbo⁶⁶ in 20 takken van sport, door de MBO Raad.

16. Verkiezing sportiefste school

De verkiezing van de Sportiefste School⁶⁷ van Nederland is een tweejaarlijkse evenement waarbij de school die het meest actief is op gebied van de lichamelijke opvoeding, bewegen en sport in Nederland wordt gekozen. Deelname staat open voor alle scholen uit het voortgezet onderwijs en het primair onderwijs.

⁶³ <http://www.marclammers.nl/marc-lammers-plaza.html>

⁶⁴ <http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?4618>

⁶⁵ <http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?3282>

⁶⁶ <http://www.platformbewegenensport.nl/?thema/881/Schoolsport.aspx>

⁶⁷ <http://www.kvlo.nl/sf.mcgi?2532>